

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

3^E JAARGANG

WOENSDAG 20 MAART 1918

No. 116

INHOUD

	Blz.
BUITENLANDSCHE BELEGGINGEN	241
Het Voorloopig Verslag op de Kanselarijrechten	242
De Toekomst van onzen Groentenexport	243
Kettinghandel	244
Het Winstdeel-Loonstelsel door <i>Mr. J. C. Schreuder</i>	245
Het Bankwezen in Suriname	247
De Leipziger Messe en de Jaarbeurs te Utrecht	247
AANTEKENINGEN:	
Goudbeweging der V. S.	248
Regeringsbeheer over de Engelsche spoorwegen	248
In- en Uitvoer van Gr.-Britannië in 1917	249
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	250
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	250
MAANDCIJFERS:	
Rijkspostspaarbank	251
Productie der Kolenmijnen	251
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	251—258
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: *G. E. Huffnagel.*

Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*
Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*
Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 12,—. Buitenland en Koloniën f 14,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

18 MAART 1918.

In den toestand van de geldmarkt kwam de afgelopen week weinig verandering. In verband met de medio was er in het begin der week iets meer vraag naar geld. De noteeringen voor prolongatie, zoowel als die voor particulier disconto bleven echter ongeveer op dezelfde hoogte als de voorafgaande week; voor prolongatie aanvankelijk 4½ pCt., daarna 4 pCt.; voor particulier disconto 2½ à 2¾ pCt.

* * *

Na een onderbreking van enkele maanden, gedurende welke uit de opbrengst van de nieuwe staatsleening in de behoefte van de schatkist kon worden voorzien, doet de Minister van Financiën nu weder

een beroep op de geldmarkt tot plaatsing van 60 miljoen gulden aan schatkistpapier. Aangeboden worden schatkistpromessen met een looptijd van drie en zes maanden en 4½ pCt. schatkistbiljetten met een looptijd van een jaar, waarvoor de inschrijving wordt opengesteld op Vrijdag 22 Maart a.s.

* * *

De wisselkoersen op de oorlogvoerende landen waren deze week zeer flauw. Vooral Londen en New York waren, na de mededeelingen van de regering over moeilijkheden in de reeds maanden hangende onderhandelingen, sterk aangeboden. Het aanbod was ook nu weder het grootst in Dollars. Andermaal blijkt welk een krachtigen steun onze handel met Amerika tot nog toe was tot het op peil houden van de valuta's ook van de overige geallieerden. Daar verschillende importeurs de geopende credieten tot betaling van de goederen, die men gehoopt had, uit Amerika te kunnen betrekken, deden intrekken en ook de meeste scheepvaartmaatschappijen haar tegoed in Amerika onder de tegenwoordige omstandigheden niet langer wenschten aan te houden, zakte de dollar koers belangrijk in, waardoor ook Londen en Parijs een sterke daling ondergingen. Ook Mark en Kronen waren flauw ondanks flinken steun van Duitse zijde. De neutrale koersen ondergingen daarentegen weinig verandering en waren eerder iets vaster.

* * *

De Nederlandsche Regeering aanvaardt, onder voorbehoud van eenige voorwaarden, den eisch der Entente-Regeeringen onze koopvaardijvloot — met uitzondering van de scheepsruimte, die de voor moederland en koloniën onontbeerlijke transporten, zooals deze door voornoemde regeeringen goedgekeurd zijn; zal bewerkstelligen — in dienst te stellen der meer genoemde regeeringen.

BUITENLANDSCHE BELEGGINGEN.

De groote verschuivingen op verschillend gebied, welke in de laatste jaren plaats vonden, zijn in het afgelopen jaar niet verminderd. Goedkoop geld, dat moeilijk een rendabel emplooi kon vinden, zocht met moeite belegging. Groote speculatieve engagementen in vreemde valuta's werden aangegaan. Nieuw leven en durf in onze industrie en handel, gepaard gaande met een grooter vertrouwen van onze beleggers, gaf verscheiden nieuwe emissies een goed onthaal. Nieuwe ondernemingen konden in korten tijd zich sterken, terwijl menigen kwijnenden industrie-tak frissche kracht werd geschonken.

Het groote vraagstuk van het oogenblik blijft, of bij terugkeer tot meer normale tijden deze tijdelijke

opleving in een blijvende zal veranderen. Een groote rol zal hierbij spelen de mogelijkheid om handel en industrie op behoorlijke voorwaarden te financieren.

Onder den drang der noodzakelijkheid was deze financiering gedurende de laatste crisisjaren mogelijk. Uitverkochte voorraden en oorlogsinflatie schepten een geldweelde, waardoor nieuwe creaties gemakkelijk plaatsing vonden. Hoe nu werden deze middelen gevonden?

De groote bron, waaruit nieuw kapitaal gevormd wordt, is de jaarlijksche besparing. Vastgelegd kapitaal moet steeds uit deze eenigste bron gevonden worden. Emplooi in het buitenland werd onzeker en moeilijk geacht, zoodat het zich noodgedwongen naar het binnenland richtte. Een steeds grooter deel van deze besparing wordt door den Staat in den vorm van leening en belasting opgeëischt en verbruikt, zoodat ons nationaal kapitaal geen evenredige vermeerdering ondergaan heeft.

Daarnaast heeft de groote vermindering van voorraden een steeds grooter hoeveelheid van ons nationaal kapitaal liquide gemaakt. Voor het oogenblik willen wij niet op de vraag ingaan, in hoeverre deze vermeerdering van liquide middelen in inflatie haar oorzaak vindt. Deze liquide middelen, grootendeels ter beschikking van de banken gesteld, konden daar niet voldoende rentegevend belegd worden en zochten dus dikwerf een belegging, niet in overeenstemming met hun liquiden aard en deden vele der plaatsgevonden emissies een goed onthaal vinden. De met deze emissies verkregen gelden werden weder eens in vast kapitaal omgezet, deels voor behoeften na den oorlog liquide gehouden, waarmede de cirkelloop opnieuw begint.

Voorspellingen over den loop van zaken, wanneer meer normale toestanden zullen terugkeeren, zijn moeilijk, zoo niet onmogelijk te geven. Eén ding mag als zeker aangenomen worden: een groot deel der bankdeposito's zal aan de banken onttrokken worden, zonder in evenredige mate door andere vervangen te worden. Dit kan geleidelijk, dit kan meer plotseling plaatsvinden, maar met deze mogelijkheid moet zeer ernstig rekening gehouden worden. Willen onze handel en industrie zich dan steeds tegenover het buitenland staande houden, dan is van groot belang ons nationaal kapitaal zoo productief mogelijk te beleggen.

De vraag dringt zich tegenwoordig ernstig op, of met bovengenoemde toestanden in deze tijden voldoende rekening gehouden wordt. De winsten, in vreemde valuta's gemaakt, hebben steeds grooter kringen van speculanten in deze richting gebracht. Voor zooverre de gelden, daarin belegd, liquide bleven, is de onttrekking van kapitaal aan ons land niet onherstelbaar. Daarnaast hebben wij gekregen steeds grooter gedwongen leeningen aan de oorlogvoerende mogendheden en een steeds intensiever propaganda voor vrijwillige leeningen (leening Parijs, leeningen aan Duitse steden). De gedwongen leeningen vormen een noodzakelijk, ja, onoverkomelijk kwaad, de vrijwillige een euvel, waartegen met niet genoeg klem gewaarschuwd kan worden. Het is o.i. een kwestie van ingrijpend nationaal belang, dat wij na een tijdperk van kapitaalsvernietiging als nu gaande is, ons eigen kapitaal ten eigen bate aanwenden.

Verbod van beursnotering voor buitenlandsche leeningen is gebleken niet voldoende te zijn. ¹⁾ Noodzakelijk dieper ingrijpende maatregelen, als het bezwaarlijk maken van propaganda daarvoor, verbod van zegeling voor dergelijke effecten en vooral — groot plichtgevoel van ieder, die als raadgever optreedt bij de beleggingskeuze van ons publiek. Tot nu toe hebben deze beleggingen slechts geringen omvang aangenomen. Periodes van geldruimte dragen de kiemen van een komende crisis in zich. Het is een nationale taak,

¹⁾ [In dit verband vergelijkte men de beschouwingen, daarover in de Nos. 71 en 73 van den vorigen jaargang gegeven — Red.]

onze krachten en ons weerstandsvermogen in een komende crisis zoo sterk mogelijk te doen zijn en te voorkomen, dat deze krachten ten bate van het buitenland worden aangewend, ten nadeele van onzen nieuwverworven ondernemingsgeest.

D. B.

HET VOORLOOPIG VERSLAG OP DE KANSELARIJRECHTEN.

Een medewerker schrijft:

Verschenen is het voorloopig verslag op het ontwerp van wet ter regeling der kanselarijrechten, te heffen op de Nederlandsche diplomatieke en consulaire posten.

In No. 93 op pagina 749 in den vorigen jaargang van dit tijdschrift gaf een schrijver commentaar op het kort te voren ingediende wetsontwerp en, gelijk thans blijkt, is ook de Kamer doordrongen geweest van de feilen, waarop door hem gewezen werd, immers in het V. V. vindt men dezelfde opmerkingen gemaakt als in de besprekingen, bovengenoemd.

Daarnaast hadden wij gehoopt een principieel bezwaar tegen een gedeelte van den opzet van het ontwerp uit de Kamer te zullen vernemen, eene verwachting, die echter onvervuld is gebleven. Het ontwerp voert wederom het systeem in, dat vóór 1874 eene beperkte toepassing vond, n.l. verschillende tarieven voor verschillende groepen van landen, thans gemotiveerd uit het onderscheid in levensstandaard, dat in de diverse groepen bestaat, waarmede het ontwerp wenschelijk gehouden te zien in gevallen, waarin iemand, die onder deze omstandigheden leeft, dus een ingezetene ter plaatse, den consulairen bijstand inroept.

Ingevoerd wordt dus een differentieele behandeling voor bewoners van Nederland t.o.v. hen, die Nederland niet bewonen, bij assistentie van een Nederlandschen consul gevestigd in het land waar laatstgenoemde personen domicilie hebben. Het tarief beslist reeds, door voor de handelingen die de consul tot zijn taak heeft het recht te vermelden, dat onderscheidenlijk geheven zal worden, of gemeenlijk zij die om deze handeling verzoeken tot de eerste dan wel tot de tweede categorie behooren.

Er wordt n. o. m. hiermede een beginsel aangetast, hetwelk tot op heden in de regeling onzer consulaat-rechten kracht vond. In de memorie van toelichting wordt ergens gezegd: indien andere zaken in dat land over het algemeen tweemaal zoo duur zijn, is het billijk, dat hij — dat is in de aangehaalde passage een Nederlander, die zich vrijwillig in een (vreemd) land gevestigd heeft — ook voor de legalisatie twee keer zoo veel betaalt. Om de juistheid van een dergelijke redeneering te toetsen, moet men zich de vraag stellen: is de handeling van den consul te beoordeelen naar de omstandigheden, die gelden voor den persoon, die zijne hulp inroept, of naar de positie, die hij, de consul, inneemt. De M. v. T. noemt de diplomatieke en consulaire ambtenaren, Rijksambtenaren ¹⁾ en men wordt ook hierdoor er toe gebracht in den consul eerder iemand te zien, die leiding zal geven aan de actie dergenen, die de nationale economische werkzaamheid over 'slands grenzen hebben uitgestrekt, dan een autoriteit, die allereerst met deze bedoeling aangesteld is, om aan een groep lieden in den vreemde, maar van Nederlandsche nationaliteit, een officieel hoofd te geven. Dat bij de aanstelling van een diplomatiek ambtenaar vrijwel uitsluitend het oog gericht is op de relatie tusschen vaderland en land, waarheen de vertegenwoordiger wordt uitgezonden, zal geen nader betoog behoeven.

Waarom zou men voor rekening van den belastingbetaler in Nederland een consul uitzenden, dien men consul missus noemt, wanneer de diensten, door hem bewezen, waarbij men Nederland niet als direct be-

¹⁾ De vraag, of het juist is van Rijksambtenaren te spreken, blijft ter zijde.

langhebbend kan achten, zoo talrijk zijn, dat daarvoor een apart tarief noodig is?

Het werk, dat een consul verricht, zal dan ook vrijwel zonder uitzondering gemotiveerd moeten worden als gedaan ten bate van de bewoners van het Vaderland en men behoeft er zich niet mede bezig te houden of er onderscheid bestaat tusschen het tarief, waartegen hij zijn diensten verricht en dat van personen, die door het land, waar hij gevestigd is, aangesteld zijn om dusgelijk werk te verrichten. Indien zijn bijstand niet rechtstreeks door belanghebbenden in moederland en koloniën betaald wordt, dan moet men toch aannemen voor alle gevallen, waarin de consul een plaats vervult die in overeenstemming is met het wezen van zijn betrekking, dat indirect de last te eeniger tijd op geïnteresseerden in het Vaderland afgewenteld zal worden.

Al zal de praktijk den consul op een middenweg voeren, dan is het nóg wenschelijk, ten einde een begripsvertroebeling van het wezen van consulaire vertegenwoordiging te voorkomen, het instituut der gebiedsdifferentiatie niet in te voeren. Neemt men eens even een kijkje in de regeling van het buitenlandsche consulaatwezen, dan zoekt men bijv. bij Engeland — dat wat het heffen van consulaatrechten betreft zich reeds lang op een voorbeeldig systeem kan beroemen — tevergeefs naar differentiatie, die zich verder uitstrekt dan tot de reeds moeilijk motiveerbare toepassing op eenig speciaal land, dat hetzij zichzelf, hetzij in de verhouding tot het moederland, in eene uitzonderingspositie bevindt, gelijk ook onze regeling van vóór 1874 huldigde.

Wij spatieerden hiervoren, in den zin aan de M. v. T. ontleend, het woord „vrijwillig”, gezegd ten aanzien der vestiging in den vreemde van de Nederlanders, die derhalve meer zullen hebben te betalen voor den bijstand van hun consul. Men krijgt wel eens meer den indruk, dat h. t. l. vertrek naar het buitenland als niet veel beter dan desertie van het erf der vadersen wordt beschouwd. Dit valt zeer te betreuren, want is het niet juist ten zeerste toe te juichen, dat een deel van 's lands zonen de ambitie heeft zich in den vreemde te vestigen, is het aantal niet zelfs veel te gering in vergelijking met de aanzienlijke betrekkingen, die het kleine Nederland in den wereldhandel heeft? De Regeering gaf zelf blijk deze wenschelijkheid te beseffen door subsidie te verleen aan de vereeniging, die de vestiging van jonge mannen als kooplieden in den vreemde geldelijk mogelijk wil maken. Om dan ook nu als rechtvaardiging te vinden voor een intenser belastingdruk — de schatkist staat in Nederland! — het „vrijwillige” van er zich aan bloot te stellen, geeft o. i. ditmaal niet blijk van volle waardeering van het nationaal belang, dat gelegen is in economische expansie.

De willekeurigheid, die ontstaat yanneer men de wereld radicaal in vijf geografische duurte-gebieden indeelt, kan ons niet lang meer bezighouden, ofschoon voor den handel niet zonder betekenis zal zijn of in een bepaald geval al dan niet een tweemaal grooter bedrag voor den bijstand van den consul betaald moet worden. De vierde groep bestaat uit Azië, behalve Turkije, Perzië en Siberië. Het leven te Shanghai, Singapore of Calcutta stelt dus in de opvatting van het ontwerp ongeveer dezelfde financiële eischen. De verblijfsvergoedingen, die aan de vertegenwoordigers op die plaatsen uitgekeerd worden, vertoonen echter weinig van een zoodanige overeenstemming. Siberië, dat zooals men ziet niet behoort tot de vierde groep, valt onder twee en zoo kan men vinden, dat de levensstandaard — of om in de woorden van de memorie te spreken „de waarde van het geld” — te Wladivostok staat tot die te Sjanghai in eene verhouding van $1\frac{1}{2} : 1\frac{1}{4}$, vergeleken met de eenheid Europa (met uitzondering van Turkije en Rusland, maar met inbegrip o.m. van Lybië!) Is dit niet een systeem, dat alle basis mist?

Wij willen niet besluiten zonder een argument, dat

in het algemeen vóór het denkbeeld van onderscheid in heffing pleit, erkend te hebben. Misschien zal de lezer reeds de opmerking gemaakt hebben, dat, aangezien door den bijzonderen levensstandaard in enig vreemd land de kosten, verbonden aan het in stand houden van een consulaire post aldaar, extra hoog zijn, de gedachte niet ongemotiveerd is den belanghebbenden Nederlander hierin te laten bijdragen door het heffen van hoogere rechten voor diensten, in dat land verricht. Wat ons zelven betreft, zouden wij er nog altijd de voorkeur aan geven, dat men deze hoogere kosten op het geheele belastingbetalende publiek in Nederland verdisconteert, omdat de Overheid alles moet vermijden wat handelsexpansie kan doen afschrikken en de „Ausland”-Nederlanders door hun ondernemingslust werk verrichten, dat voor de geheele natie van bijzondere waarde is. Maar hoe het ook zij, het argument geeft geen kracht aan het wetsontwerp in kwestie, waarin, zooals wij boven reeds opmerkten, uitdrukkelijk is vooropgezet, dat in alle gevallen, waarbij de kosten, verschuldigd voor de consulaire bemiddeling, gedragen worden door bewoners van het moederland, het eenheidstarief van toepassing wordt verklaard. De Memorie zegt zelfs m. z. w., dat voor een onderscheid als vorenbedoeld „geen reden is”. Het argument sluit dus niet aan bij de zienswijze, die het ontwerp toegedaan is. Het was uitsluitend deze zienswijze, die aanleiding voor ons was tot het geven van bovenstaand betoog.

DE TOEKOMST VAN ONZEN GROENTEN-EXPORT.

Een medewerker schrijft:

In het „Weltwirtschaftliches Archiv” van 15 Februari 1918 komt een zeer lezenswaardig en voor ons land belangrijk artikel voor van Garten-Direktor A. Janson te Eisenach, getiteld: „Zur Entwicklung der Gemüseversorgung Deutschlands. Als ik mij niet vergis, behoort de schrijver tot hen, die reeds vóór den oorlog steeds hebben aangedrongen op krachtiger bescherming van de Duitsche groententeelt.

Zooals bekend is, steunt onze groententeelt voor een belangrijk deel op den export naar Duitschland. De bezwaren van deze eenzijdigheid op het punt van den afzet werden, ook vóór den oorlog, door belanghebbenden ter dege ingezien. Vandaar pogingen om den uitvoer naar andere landen te bevorderen. De bezwaren daartegen liggen echter eensdeels in de levensgewoonten in verschillende landen, anderdeels in de omstandigheid, dat het groote volume en de geringe duurzaamheid van versche groenten een langdurig vervoer groote moeilijkheden in den weg leggen. Het is dan ook geen wonder, dat onze groententelers steeds met zorg alle pogingen gadeslaan, die men in Duitschland doet om van den groentenimport uit ons land minder afhankelijk te worden. Ik herinner slechts aan de beroering, die de voorbereiding van het in 1906 in werking getreden nieuwe Duitsche tarief in sommige centra voor groententeelt hier te lande teweeg bracht. Per slot van rekening is het toen nogal meegevallen. Door de meestbegunstigingsclausule bleef van verschillende van onze groenten, waarvoor in het autonome tarief hooge rechten waren vastgesteld, dank zij de met Italië, Oostenrijk en België gesloten handelsverdragen, de invoer vrij. Alleen kool, vroege aardappelen en aardbeien werden belast. Vooral voor sommige koolsoorten was het recht zeer zwaar. Toch is dit recht van weinig invloed geweest op de prijzen hier te lande en op onzen uitvoer; het is over het geheel door den Duitschen consument betaald. De schrijver van het genoemde artikel ontkent dit, maar is blijkbaar daaromtrent niet juist ingelicht.

Dit neemt echter niet weg, dat de toestand van onzen groentenexport naar Duitschland altijd min of meer precair blijft en dat men zich vooral thans wel de vraag mag stellen: Wat zal de toekomst in dezen brengen? Ongetwijfeld zullen vooral twee factoren zich te dezen opzichte doen gelden:

1e. de vermindering van de vraag naar luxe producten;

2e. het in Duitschland waarschijnlijk nog sterker wordende streven om het benodigde voedsel op eigen bodem te telen.

De sub 1 genoemde factor zal vermoedelijk van zeer ongunstigen invloed zijn op den afzet van de dure onder glas geteelde groenten. Het is wel zeer waarschijnlijk, dat daarnaar na den oorlog geen voldoende vraag zal zijn tegen loonende prijzen. Anders staat het echter met de culturen van den kouden grond, speciaal de grovere groenten. Vermoedelijk zal het verbruik daarvan toenemen. Door de vermindering van den veestapel en de algemeene verarming zal men, wat de voeding betreft, den vegetarischen kant moeten uitgaan en dit zal het gebruik van goedkope groenten bevorderen. De heer Janson wijst daarop m.i. dan ook terecht en meent, dat men daarom in Duitschland krachtige maatregelen moet nemen om de groententeelt uit te breiden.

Tot dusver hebben de pogingen om in dezen tegen Nederland te concurreren echter geen voldoende succes gehad. De schrijver erkent dit volmondig en wijst op de verschillende factoren, die den Nederlandschen producent in gunstiger conditie brengen dan den Duitschen; het vochtige en zachte klimaat, de waterstaatkundige toestand, speciaal in het poldergebied van Noord- en Zuid-Holland, waardoor ook in droge jaren voldoende oogsten worden verkregen; de talrijke groote en kleine waterwegen, die gemakkelijk en goedkoop vervoer mogelijk maken; de bestaande organisatiën op het gebied van den verkoop (veilingwezen) enz. In Duitschland, zegt de schrijver, is de groententeelt een wisselvallig bedrijf. In vochtige jaren krijgt men goede, ja zelfs overvloedige oogsten, maar in droge jaren komt er van de teelt weinig terecht. Op een en ander is ook zeer juist gewezen door eene Commissie uit het Langendijker Kooldistrict, die in 1904 en 1905 Duitschland heeft doorreisd, ten einde zich in verband met de dreigende tariefsverhooging een oordeel te vormen, aangaande de mogelijkheid of Duitschland onze kool inderdaad zou kunnen missen.

Door die minder gunstige omstandigheden, zegt Janson, is het telen van grove groenten in het groot niet voordelig en voelt de Deutsche landbouwer er weinig voor, zijn bedrijf in deze richting te ontwikkelen. In gunstige jaren kan hij zijn overvloed niet of slechts tegen lage prijzen afzetten; in ongunstige jaren is de invoer uit het buitenland oorzaak, dat de prijzen niet stijgen in verhouding tot de geringe opbrengst. De schrijver meent echter een middel aan de hand te kunnen doen om dit groote bezwaar uit den weg te ruimen, bestaande in de oprichting met Staats-hulp van talrijke groentendrogerijen, het heffen of verhoogen van invoerrecht op buitenlandsche groenten en het opheffen der bij de spoorwegen bestaande gunstige bepalingen inzake het transport van uit het buitenland komende groenten. De groentencultuur zou dan kunnen rekenen op een regelmatig afzet en loonende prijzen. Bij overvloedigen oogst zouden groote hoeveelheden kunnen worden gedroogd en bewaard om verbruikt te worden in droge jaren. Bovendien zou men steeds voorraad hebben voor gebruik in oorlogstijd. Niet alleen vleit Janson zich, dat Duitschland zodoende het buiten den invoer zou kunnen stellen, maar hij rekent zelfs op uitvoer.

Mocht het hier in korte trekken weergegeven plan tot uitvoering komen en levensvatbaar blijken, zoo zou het er voor onze groententeelt, die toch van de te verwachten moeilijkheden inzake de producten der glascultuur waarschijnlijk al schade genoeg zal onder vinden, slecht uitzien.

Ofschoon de oorlog in allerlei verhoudingen een zoo geweldige omkeering zal brengen, dat voorspellingen zeer gewaagd zijn en men zich voor de toekomst geen gouden bergen behoeft voor te stellen, komt het mij toch voor, dat er ten aanzien van het door Janson ontwikkelde plan voor onze telers drie lichtpunten zijn. In de eerste plaats heeft de ervaring geleerd en

wordt ook door den schrijver erkend, dat ons land op het punt der groententeelt over zeer groote natuurlijke voordeelen beschikt. Hiertegen zal de van Duitse zijde te voeren strijd zeer moeilijk zijn. Voorts hebben wel in de oorlogsjaren de gedroogde groenten grooten opgang gemaakt, maar dit is hoofdzakelijk slechts te danken aan de voordeelen, die zij aanbieden voor legergebruik. De vraag is echter nog steeds of zij den zoo spoedig verkregen naam in vreedstijd niet weer grootendeels zullen verliezen. Speciaal komt het mij zeer onwaarschijnlijk voor, dat men in Duitschland in droge jaren er genoegen mede zal nemen het geheele jaar door, ook in den zomer, gedroogde groenten te eten. Neemt men ten slotte in aanmerking, dat versche grove groenten een volksvoedsel bij uitnemendheid zijn, dan moet het, mede met het oog op de toenemende democratisering van het Duitse Rijk, zeer onwaarschijnlijk worden geacht, dat de Rijksdag voor plannen als de door Janson ontwikkelde zou zijn te vinden.

Intusschen is het voor onzen tuinbouw van belang voortdurend de aandacht op de zich in Duitschland ontwikkelende meeningen gevestigd te houden.

KETTINGHANDEL.

Nu het woord „Kettinghandel” hier en over de grenzen meer en meer een minder gunstigen klank gekregen heeft en bij de beoordeeling der feiten niet steeds de noodige objectiviteit wordt betracht, kan het van nut zijn na te gaan, waarom deze vorm van handel bestaat en waaruit hij is voortgekomen.

Onder kettinghandel toch wordt verstaan een vorm van handel, waarbij de goederen, in plaats van bij iedere transactie dichter bij den consument te komen, van den eenen handelaar aan den anderen worden verkocht en zulks meestal in een vrij snel tempo.

Om het wezen en het ontstaan van den kettinghandel nader te bezien is het noodig er zich eerst rekenschap van te geven, welke rol de handel in gewone tijden in 't algemeen vervult tusschen den producent der grondstoffen en den verwerker daarvan en tusschen dien verwerker en den verbruiker. Behalve het brengen der waren, daár, waar ze het meest gewaardeerd worden, de crediet-verleening en eenige andere functies, die hier verder niet ter zake doen, vervult de handel de rol van een noodboezem, waarin zich bij groote productie (of geringe consumptie) de waren tijdelijk ophoopen en die zich bij geringe productie (of groote consumptie) weder ontlast. Zodoende vangt dus de handel bij prijsverschillen den eersten stoot op en bezorgt aan fabricatie en consumptie — geen hóóger of lager prijzen — maar wel een meer regelmatig prijsverloop; van groot belang bijv. voor verwerkers, die leveringen op langen termijn moeten contracteeren en tevens voor producenten, die zeker zijn steeds een koper voor hun product te vinden, ook al bestaat er geen behoefte voor onmiddellijk gebruik. En zóó nivelleerend kan deze tusschenkomst werken, dat er hausses geweest zijn, waarvan de verwerkers en verbruikers nimmer iets hebben bemerkt, eenvoudig omdat de inmiddels vermeerderde productie (of verminderde consumptie) de gevormde voorraden in den „noodboezem” achterhaalde.

Indien men hierbij nog wil bedenken, dat de prijs van de grondstoffen één der vele factoren vormt, waaruit de prijs van het fabricaat wordt berekend, dan volgt hieruit dat hogere prijzen — vooral van grondstoffen — zich het eerst en het sterkst bij den handel zullen moeten openbaren en dat de koopman, uit den aard van zijn werkkring op de verwachte prijzen vooruit zal trachten te loopen. Nochtans is hij het niet, die de hausse veroorzaakt; de loop der prijzen is slechts een gevolg van vraag en aanbod, maar hij wordt het eerst en het duidelijkst bij hem waarneembaar. Echter is, ook in de meest normale tijden, de meening van alle bij den handel betrokkenen, niet steeds dezelfde en zullen zich de goederen daár

samentrekken, waar de grootste prijsstijging verwacht wordt. Natuurlijk, want goederen worden steeds door den hoogsten prijs aangetrokken. En als nu de fabricatie of de consumptie, die het betalen van den verhoogden prijs liefst zoolang mogelijk uitstelt, nog niet de noodzakelijkheid inziet dezen te besteden, terwijl handelaar A. grooter verwachting aangaande de prijsstijging heeft dan B., dan kan het niet anders of de waren gaan van B. naar A. over. 't Einde wijst uit wie gelijk had. Gebeurt dit nu twee-, drie- of meer kort na elkander en treedt dus het speculatieve element, dat aan alle menschelijke handelingen in mindere of meerdere mate eigen is, wat meer op den voorgrond, dan spreekt men van kettinghandel.

In den grond is kettinghandel dus niet anders, dan een op de spits gedreven meeningsverschil omtrent waardebepaling tusschen handel en verwerker of verbruiker en tusschen handelaren onderling. Onnoodig te zeggen, dat in dezen vorm van handel zéér groote „stropen” kunnen worden uitgedeeld en . . . zijn uitgedeeld. Behoudens het min of meer raadzame van operaties met speculatief karakter, heeft niemand ooit in deze handelwijze iets minder oirbaars kunnen ontdekken. Precies hetzelfde gebeurt nu ook, alleen op grooter schaal en met grooter prijsverschillen. Is het wonder, dat de meeningen omtrent waarde zoozeer uiteenloopen, nu zoowel voorraden als afzetgebied beperkt zijn en verruiming van afzetgebied, zoowel als aanvulling der voorraden, tot een totaal onbekend oogenblik zijn verschoven? Zoo beschouwd, is de kettinghandel niet zoozeer ziekte als wel ziekte-symptoom, blijk van een ongezond economisch leven.

Dat nu de Regeering noodig vindt in deze verhoudingen in te grijpen is juist, immers de verscherpte verhoudingen naar eene zijde maken, dat het inzicht van den speculant in de conjunctuur van het oogenblik te zeer voor de hand ligt, dan dat hij daarvoor in het algemeen eene verdienste, evenredig aan de zich verscherpende verhouding, mag reclameeren, zooals in beginsel billijk was in tijden van open markten. Van het eene uiterste vervalle men echter niet in het andere en volkomen onjuist moet het geacht worden, wanneer de Overheid zonder meer alle overwegingen ter zijde stelt, die in normale tijden het handelsleven bepaalden.

Wanneer de Regeering tracht in deze tijden van buitengewone schaarschte de wet van vraag en aanbod te verzachten, verdient dit streven alle aanbeveling; in hoeverre zij daarin geslaagd is, zou ons op een terrein voeren, dat buiten deze beschouwing ligt. Wij wenschen er op te wijzen, dat, indien zij de bekende werking van vraag en aanbod volstrekt supprimeerde, het gedoodverfde ziekte-symptoom, de kettinghandel, vermeden zoude zijn, doch dat de Overheid zulks slechts dan zal kunnen bereiken, indien alle voorraad en productie en alle verbruik onder haar zeggenschap komen, eene omstandigheid, waarvan Duitschland het voorbeeld van *niet-uitvoerbaarheid* geeft. Dit wil dus zeggen, dat de vrije goederen-verplaatsing steeds een zekere plaats blijft innemen, ergo de noodzaak bestaat den grondslag van deze werking te beseffen, niet in het minst om geen steun te geven aan onbillijke overdrijving van de zedelijke be- alias ver-oordeeling van den „kettinghandelaar” door het groote publiek.

Een tweede grief, waartoe de abnormale verhoudingen bij de consumptie-goederen aanleiding geven is, dat personen zich aan het handelen met enig artikel hebben gezet, die vroeger daarvan niet hun beroep maakten. Terecht treft men ook ten aanzien van dit punt weer maatregelen. Immers hoe kleiner de voorraad van enig product is, des te minder worden de eischen van den koper ten aanzien van soort en kwaliteit en ligt ergo het terrein voor meerdere verkoopers open, maar ook zooveel minder kan de houder van het goed zich op bijzondere warenkennis

beroeppen, die hem recht geeft op een bijzondere ondernemerswinst. Toch is het ook hier weer zaak zich te hoeden voor eenzijdigheid.

Of zij, die buiten hun gewoon bedrijf in andere artikelen zaken doen, daartoe gedwongen zijn, doordat hun dagelijksch bedrijf stilstaat, hun inrichting renteloos ligt en hun personeel geld kost, wordt niet gevraagd. Gaat het dan ook niet veel te ver houders van goederen van afwezigheid van bona fide bedelingen te verdenken, omdat zij niet gewoon waren in dit artikel handel te drijven? Men betreedt terrein, waar de billijkheid ernstig in het gedrang kan komen, indien vorenstaande beschouwing een punt van overweging vormt om eenig goed te onteigenen, gelijk wij dit thans waarnemen.

Op welken rechtsgrond berust het, dat een handelaar zich niet buiten zijn gewoon terrein mag begeven? Welk wetsartikel verbiedt dat? Komt dat buiten den handel niet voor? Heeft de ambtenaarsstand nog nimmer gespeculeerd in bouwterreinen, of in petroleum of scheepvaart-aandelen, in Steels of Rocky's? Heeft men tot hen gezegd: Gij zijt ambtenaar, advocaat of officier, gij moogt niet in fondsen speculeeren? Gij verhoogt de koersen door uw optreden en vermindert bijgevolg het rendement van anderen. Alleen bona-fide beleggers mogen fondsen koopen?

Het is te hopen, dat een spoedigevrede ons economisch leven weder gezond moge maken, dan zal de op de spits gedreven kettinghandel vanzelf verdwijnen; en, laat ons hopen, ook de daaraan verbonden onjuiste begrippen.

P. v. M.

HET WINSTDEEL-LOONSTELSEL.

Nu reeds, gedurende den oorlog, bereidt men zich in alle landen voor den internationalen economischen wedstrijd onder de gunstigst mogelijke voorwaarden te kunnen hervatten. Overal zal men streven de productie zoo hoog mogelijk op te voeren en overal heeft men begrepen, dat men zich hiertoe in de eerste plaats moet verzekeren van de medewerking der arbeiders. Strijd tusschen werkgever en werknemer met de strijdmiddelen bij uitnemendheid: werkstaking en uitsluiting, moet tot elken prijs voorkomen worden; deze strijd toch doet kostbaren tijd verloren gaan en de krachten, die in samenwerking het algemeen belang moesten ten goede komen, worden nu, tegen elkaar aangewend, verspild zonder eenig nuttig effect, dat niet ook op andere wijze had kunnen worden bereikt. Van beide zijden wordt het voordeel van vredelievende oplossing van geschillen ingezien en de tijd is voorbij, dat patroons- en arbeidersorganisaties roekeloos naar hunne voornaamste en krachtigste wapens grepen. Is niet een afdoend bewijs hiervan de groote vlucht, die de collectieve arbeidsovereenkomsten, ook in Nederland, genomen hebben? Voor eenige jaren leggen beide partijen hunne voorwaarden vast, daarbij tevens de gelegenheid openend om na afloop van den contractstermijn eventuele veranderingen in de overeenkomst na rustige onderhandeling op te nemen.

Wil men strijd tusschen werkgever en werknemer voorkomen, wil men kunnen rekenen op de oprechte medewerking der arbeiders in het productieproces, dan zal men in het arbeidscontract de positie der partijen zoo moeten regelen, dat hare belangen parallel loopen. Het groote bezwaar tegen het nog meest verbreide tijdloonstelsel is, dat hierbij het belang van den werkgever tegengesteld is aan dat van den werknemer: de eerste wil intensieven arbeid, den laatsten, wiens loon bij harder werken niet toeneemt, kan daarbij slechts grootere vermoeidheid en toegenomen kans op werkloosheid ten deel vallen. Wel evenwijdig loopen de belangen van patroon en arbeider bij de vele stukloonstelsels, maar in de eerste plaats kunnen deze in vele bedrijven door den aard van den te verrichten arbeid geen toepassing vinden en dan zijn zij den arbeiders, die afbeuling vreezen, vaak antipathiek.

Een ander loonstelsel, waarbij zorg gedragen wordt voor het parallel loopen der belangen van werkgever en werknemer, is het deelhebberschap der arbeiders in de winst der onderneming. Voor den hooger arbeid is dit tantième of winstdeelstelsel reeds algemeen verbreid, voor den lageren heeft het nog geen ruime toepassing gevonden. Vele zijn de bezwaren, die er tegen worden aangevoerd. Voor de patroons werkt de prikkel tot grootere krachtsinspanning bij den arbeider niet direct genoeg: indien deze zich heden bijzonder inspant, ziet hij na afloop van het boekjaar zijn moeite misschien beloond door een grooter winstdeel, indien niet zijne collega's door hun lijntrekkerij of de directie door een min-gelukkige handelstransactie de winst weer doet verloren gaan. In bepaalde arbeiderskringen vreest men van de belangengemeenschap, die den werknemer bij het winstdeelstelsel met den werkgever verbindt, schade voor den klassenstrijd en ook wijst men er van arbeiderszijde op, dat, zolang de directie der onderneming alleen de jaarlijkse afschrijving op het materiaal, het dividend op de aandelen en de salarissen en tantièmes van het hogere personeel bepaalt, de arbeiders hun aandeel in de winst als een gift, waarvan de bepaling der grootte vrijwel geheel aan hun invloed is onttrokken, moeten beschouwen. Dit laatste bezwaar is gegrond: het maakt duidelijk, dat het enkele winstdeelstelsel slechts als een overgang kan worden beschouwd tot het „labour-copartnership”, waarbij de arbeiders medezeggenschap verkrijgen in de leiding der onderneming. En juist het inzicht in deze consequentie van het winstdeelstelsel maakt de patroons, die er op staan „baas in eigen huis te blijven” huiverig de winstdeeling in te voeren.

Dezen bezwaren ten spijt en met goed vertrouwen in de pacificeerende werking van het winstdeel-loonstelsel heeft de Fransche wetgever de wet van 26 April 1917 tot stand gebracht, die ten doel heeft de „participation aux bénéfices” met haar noodzakelijk gevolg: de medezeggenschap der arbeiders in de leiding der onderneming krachtig te bevorderen. De wet is een aanvulling van die op de vennootschappen van 1867, hare inhoud moge hier in groote trekken volgen. Elke naamloze vennootschap kan in hare statuten de bepalingen opnemen, dat zij is „à participation ouvrière”, dat zij haren arbeiders deel geeft in winst en leiding. Een dergelijke vennootschap geeft tweeërlei aandelen uit: gewone of action de capital en arbeidsaandelen of actions de travail. Beide luiden op een bepaalde som; de laatste worden te zamen in eens en om niet tot een in de statuten te bepalen bedrag uitgereikt aan de vereeniging, welke het personeel eener vennootschap à participation ouvrière, voor zoover het minstens één jaar in haren dienst is, van rechtswege vormt. Wordt een dergelijke vennootschap nieuw opgericht, dan reserveert zij de arbeidsaandelen, totdat na een jaar de personeelsvereeniging ontstaat. Deze vereeniging, de Société commerciale coopérative de main d'oeuvre heeft de arbeidsaandelen in onvervreemdbaar eigendom; volgens regels, door haar zelve te stellen, verdeelt zij het op deze uitgekeerde dividend jaarlijks onder haar leden. Het dividend op beide soorten aandelen is gelijk, de statuten der maatschappij kunnen echter een preferentie tot den normalen rentevoet voor de kapitaalsaandelen scheppen. Verlaat een arbeider den dienst der vennootschap, dan verliest hij daardoor het lidmaatschap der personeelsvereeniging en alle aanspraak op eenige uitkeering, behalve in bepaalde gevallen bij opheffing van de onderneming, wanneer na de amortisatie der gewone aandelen, het overblijvende gelijkelijk over alle aandelen wordt verdeeld en de personeelsvereeniging het haar toekomende weer over hare leden en oud-leden, voor zoover deze laatsten aan bepaalde voorwaarden voldoen, distribueert.

Wij zien hier dus den arbeider deelnemen in de winst der onderneming; zijn invloed op de leiding is aldus geregeld: Op de aandeelhoudersvergaderingen der naamloze vennootschap wordt het personeel ver-

tegenwoordigd door afgevaardigden bij meervoudig stemrecht (naar de grootte van het salaris) gekozen uit en door de leden van de personeelsvereeniging. Het aantal stemmen door deze afgevaardigden ter aandeelhoudersvergadering uit te brengen, staat in gelijke verhouding tot het aantal vertegenwoordigende gewone aandelen als het totale bedrag der arbeidsaandelen tot dat der kapitaalsaandelen. Ook in de directie der vennootschap is aan het personeel een plaats ingeruimd; de aandeelhoudersvergadering kiest uit de afgevaardigden van het personeel er eenigen, wier aantal weer door de verhouding tusschen arbeids- en kapitaalsaandelen wordt bepaald, doch minstens één is.

De wet laat de naamloze vennootschappen geheel vrij al dan niet den nieuwen weg te betreden, maar geeft toch aan die, welke daartoe overgaan en wier arbeidsaandelen te zamen luiden op een bedrag van minstens een vierde gedeelte van dat der gewone, eenige voorrechten, die hunne uitwerking niet zullen missen. Zij zijn meest van fiscaal aard, maar juist de eenige niet-fiscale zal wel de voornaamste blijken. Bij aanbestedingen van en inschrijvingen voor openbare werken zullen de „sociétés à participation ouvrière” dezelfde voorrechten genieten als de coöperatieve vereenigingen, zoo zal het werk of de levering, indien de inschrijvingssom van een der hier bedoelde vennootschappen even hoog is als die van een ander inschrijver, aan haar gegund worden en zij ook bij de zekerheidsstelling eenige faciliteiten genieten.

Tot zoover de wet, die door de Parijsche Kamer van Koophandel en door de „Société pour l'Etude de la Participation du Personnel dans les Bénéfices”, het lichaam, dat in Frankrijk het winstdeel-loonstelsel propageert, zeer slecht ontvangen is. Beide veroordeelen de invoering der arbeidsaandelen en verzetten zich tegen de deelneming der arbeiders in de leiding der onderneming. De arbeidsaandelen dragen een zeer eigenaardig karakter; kapitaal vertegenwoordigen zij niet, zij zijn feitelijk slechts hulpmiddelen bij de berekening van het gedeelte van de winst en van het batig saldo bij liquidatie, dat den arbeiders toekomt. Nu zij zonder tegenprestatie verkregen worden en hun eenige waarde bestaat in het recht op dividend en op een mogelijke uitkeering bij de opheffing der onderneming, vreest men, dat de arbeidersstemmen in aandeelhoudersvergadering en directie de dividenden onoordeelkundig met nalating der noodige reserve-vorming en afschrijving zullen opdrijven, of bij bloei der onderneming op ontijdige liquidatie zullen aandringen.

Deze gevaren lijken mij overdreven voorgesteld; de arbeiders zullen wel nooit de meerderheid hebben in de besturende organen en zij zullen, waar bij een grooten bloei van het bedrijf de dividenden hoog zullen zijn, er van terugschrikken de kip, die de gouden eieren legt, te slachten. Hunne afgevaardigden kunnen op een plaats, waar anders wellicht de commerciële zijde van het bedrijf te zeer den boventoon zal voeren, de belangen der arbeiders bepleiten en tevens onder dezen door het inzicht, dat zij in de commerciële leiding verkrijgen, vertrouwen in en waardeering voor die leiding verwekken.

De resultaten van de nieuwe wet zal men moeten afwachten en haar proeftijd mag men niet te kort nemen. Niet dan reeds kan de poging geslaagd heeten, wanneer een groot aantal „sociétés à participation ouvrière” worden opgericht, een goede verhouding tusschen werkgever en werknemer, gebaseerd op onderling vertrouwen zal in de nieuwe vennootschappen moeten bestaan. In de voorrechten aan deze door de wet beloofd, lijkt mij een gevaar voor haar slagen te liggen: men zal wellicht den nieuwen vorm kiezen, niet als middel om tot betere verhoudingen te komen maar om grootere kans te hebben bij de talrijke openbare aanbestedingen en inschrijvingen, die na den oorlog zullen worden gehouden. De „participation ouvrière” zal dan als een last beschouwd worden, dien men met tegenzin op zich neemt, terwijl de vrucht-

bare samenwerking tusschen werkgever en werknemer dan tevergeefs gezocht zal worden.

In ons land is het deelhebben der arbeiders in winst en leiding der onderneming niet onbekend. Om slechts eenige voorbeelden te noemen: Van Marken's Drukkerij te Delft, de „Drukkerij Trio” te Den Haag, „De Voorpost”, te Amsterdam voerden het labour-copartnership in en bevonden zich er wel bij. Toch is een wettelijke regeling van deze materie hier niet waarschijnlijk; de verwachtingen zijn in Nederland niet hoog gespannen aangaande het stelsel en zijn voornaamste vroegere pleitbezorger Mr. Treub, trok reeds sinds eenige jaren, zooals hij nog kortelings in zijn boek „De Economische Toekomst van Nederland” verklaarde, de handen er van af. Ook al kunnen wij dus navolging van het Fransche voorbeeld hier niet verwachten, ik meende toch, dat de Fransche regeling, evenals elke eerlijke poging om in het groote conflict tusschen werkgever en werknemer tot een oplossing te komen, in breeder kring, ook in Nederland, verdiende bekend te worden.

Mr. J. C. SCHREUDER.

HET BANKWEZEN IN SURINAME.

Men schrijft ons:

Daar bij de lezers van dit tijdschrift misschien wel eens de vraag is opgekomen, wat er eigenlijk na de aanneming van de bekende motie-Patiijn in de Tweede Kamer — nu ongeveer een jaar geleden — op het gebied van het bankwezen in de kolonie Suriname is geschied, verdient het wellicht aanbeveling daarvan een korte uiteenzetting te geven.

In den zomer van het vorige jaar werd tusschen de Nederlandsche Handel-Maatschappij, den Koninklijken Westindischen Maildienst, de Surinaamsche Bank en de Rotterdamsche Bankvereeniging overeenstemming verkregen over de oprichting van een cultuurbank voor de kolonie Suriname, die zich nauw bij de Surinaamsche Bank zou aansluiten. In het kapitaal, dat op f 500.000 werd vastgesteld, zou voor f 200.000 worden deelgenomen door de Surinaamsche Bank, onder voorbehoud echter, dat deze daartoe in staat zou worden gesteld door een wijziging van haar octrooi, hetwelk zich thans nog tegen zulk een deelneming verzet.

In verband hiermede werd in den loop van 1917 door den Gouverneur van Suriname bij de Koloniale Staten van die kolonie een verordening ingediend, waarbij aan de Surinaamsche Bank vergunning wordt verleend om in het kapitaal dezer cultuurbank deel te nemen. Tegelijkertijd werd een andere verordening voorgesteld, strekkende tot hernieuwing van het octrooi der Surinaamsche Bank, hetwelk 31 December j.l. afgelopen is.

Tegen beide verordeningen zijn in de kolonie ernstige bezwaren gerezen, o.a. blijkende uit adressen van de Vereeniging van den Grooten Landbouw, de Kamer van Koophandel en de Vereeniging van Britsch-Indiërs, die een belangrijk deel van de zgn. kleine landbouwers vertegenwoordigt. In de kolonie wenscht men het octrooi van de Surinaamsche Bank niet te vernieuwen, doch slechts voorloopig met 1 jaar te verlengen en zulks in afwachting van een goede regeling van het bankvraagstuk, in het bijzonder natuurlijk met het oog op het cultuurcrediet. Voor het bankvraagstuk verlangt men algemeen de oplossing, die aan de hand werd gedaan door Mr. G. J. Fabius in No. 2 van de door het Instituut voor Economische Geschriften uitgegeven afzonderlijke publicaties en die in het kort nederkomt op regeling van de circulatie door de Nederlandsche Bank en concentratie van de rest van het bankwezen, het cultuurcrediet inbegrepen, in één algemeene crediet- en handelsbank, waartoe de Surinaamsche Bank dan wellicht vervormd zou kunnen worden.

Deze opvatting bleek duidelijk bij de openbare handeling van de twee genoemde verordeningen in de zitting van de Koloniale Staten van 24 December 1917, waarvan de mail ons zoo juist het verslag heeft

gebracht. Voor de verdediging van de ontwerpen ging nauwelijks een stem op. Verwerping werd ten slotte voorkomen door de rede van den Voorzitter, die zelfs het praesidium had overgegeven om tegen de ontwerpen het woord te voeren, hetgeen slechts zelden plaats heeft. De Voorzitter verzocht namelijk aan de Staten de bestuursvoorstellen niet te verwerpen, opdat het uitblijven van een cultuurcrediet nimmer aan hun college verweten zou kunnen worden. Meer gevoelde hij voor uitstel van de behandeling, totdat een nader onderzoek zou hebben plaats gehad.

Na de rede van den Voorzitter namen de Koloniale Staten met algemeene stemmen een door hun lid Kraan voorgestelde motie aan, waarvan de tekst hier volgt:

„De Koloniale Staten, van oordeel, dat voor en aler overgegaan kan worden tot de hernieuwing van het octrooi der Surinaamsche Bank en haar kan worden toegestaan deel te nemen in een op te richten cultuurbank, onderzocht dient te worden of het denkbeeld door Mr. G. J. Fabius uiteengezet in zijn brochure „Het bankwezen in Nederlandsch West-Indië” n.l. om het octrooi voor de uitgifte van bankbiljetten te verleen aan de Nederlandsche Bank en het terrein van het credietwezen vrij te laten voor een bankinstelling, die zich tevens met het verleen van cultuurcrediet zal belasten, voor verwezenlijking vatbaar is; dat, indien daartegen overwegende bezwaren mochten bestaan, en het octrooi der Surinaamsche Bank hernieuwd zou dienen te worden, het voor de ontwikkeling van de hulbronnen der Kolonie noodzakelijk is, dat naast de Surinaamsche Bank wordt opgericht een cultuurbank, welke gestie een arbeidsterrein bestrijkt, zooals de Suriname-commissie dit heeft voorgesteld en zooals belichaamd was in het ontwerp de Waal Malefijt; dat, indien een dusdanige bank niet zou kunnen worden opgericht, en slechts een cultuurbank met medewerking van de Surinaamsche Bank mogelijk zou blijken, deze cultuurbank zou moeten voldoen aan den eisch, door de motie-Patiijn gesteld, waarbij de Minister van Koloniën zich heeft neergelegd, dat zij zou moeten voorzien in voldoende landbouwcrediet; dat uit de door den Gouverneur verstrekte gegevens niet blijkt, dat de op te richten cultuurbank aan dien eisch voldoet, besluiten, in afwachting van het nader onderzoek, de behandeling van de aanhangige ontwerpen te schorsen.”

Blijkens de laatste mailberichten hebben de Koloniale Staten sedert een verordening aangenomen, waarbij het octrooi van de Surinaamsche Bank voorloopig met een jaar wordt verlengd. Wat nu verder zal geschieden, moet worden afgewacht.

DE LEIPZIGER MESSE EN DE JAARBEURS TE UTRECHT.

Twee bezoekers, die achtereenvolgens de Jaarbeurs te Utrecht en de Messe te Leipzig uit studieoverweging nauwkeurig in oogenschouw hebben genomen, zenden ons de volgende opmerkingen, die zij naar aanleiding van het verschil in technischen bouw der beide instellingen, geleid door hunne indrukken ter plaatse, maakten:

Het heeft ons getroffen, dat in de enthustiaste beschouwingen over „een Bezoek aan de Leipziger Messe in Oorlogstijd”, o.a. voorkomende in de N. R. Ct. van 9—13 Maart, met geen enkel woord een vergelijking getrokken werd tusschen deze Messe en de thans zich in groote belangstelling verheugende Nederlandsche Jaarbeurs te Utrecht. Te meer is dit het geval, waar een dergelijke vergelijking ons inziens zeker niet ten ongunste van Utrecht zou uitvallen.

In het onderstaande zullen wij trachten deze meening, die in verband met het feit, dat de Messe dit jaar zijn 650-jarig bestaan vierde en de Jaarbeurs te Utrecht eerst voor de tweede maal gehouden werd, eenigszins vreemd kan schijnen, eenigermate te argumenteeren.

Zooals bekend verondersteld mag worden, is het meest kenmerkende verschil tusschen Leipzig en Utrecht wel dit, dat de Messe in permanente gebouwen is ondergebracht, de Jaarbeurs daarentegen in

tijdelijk opgetrokken houten gebouwtjes een onderdak vindt. De Utrechtsche methode heeft zeker eenige bezwaren, om niet direct van nadeelen te spreken:

1e. Door den aard van den bouw zijn de bezoekers genoodzaakt zich bijna voortdurend door de open lucht te bewegen, wat, met het oog op den tijd van het jaar, waarin de Jaarbeurs valt en in verband met de weersgesteldheid, zeer onaangenaam kan zijn.

2e. Zal het, bij de reeds gebleken en nog te verwachten toeneming van het aantal deelnemers, een zeer moeilijk op te lossen vraagstuk worden om voor de Jaarbeurs geschikte terreinen te vinden.

3e. Vereischt de telken jare terugkeerende opbouw en afbraak der gebouwtjes zeer veel arbeid en onkosten, terwijl de waarde van het materiaal hierdoor achteruitgaat. Bovendien vereischen deze groote hoeveelheden materiaal een aanzienlijke bergruimte, welke tevens nog voortdurend bewaakt dient te worden.

4e. Worden verschillende publieke terreinen tijdelijk aan hunne bestemming onttrokken.

Al deze bezwaren worden nu ondervangen door een onderbrengen der Jaarbeurs in vaste gebouwen van meerdere verdiepingen. Immers hier speelt de weersgesteldheid bijna geen rol — alleen moet men stoken in geval van koude — het noodzakelijke terrein is veel beperkter en de kosten van wederopbouw en afbraak, benevens opberging van het materiaal vervallen geheel. Toch is het, waar deze groote „paleizen” slechts korten tijd in gebruik zijn, m.a.w. bijna het geheele jaar leeg staan of hoogstens voor opbergen der tijdens de Messe uitgestalde monsters dienst doen, dus feitelijk renteloos staan, zeer de vraag, welke methode ten slotte voordeliger is.

Niet vergeten mag echter worden, dat in deze groote, hooge gebouwen (4 à 5 verdiepingen meestal), opgepropt vol menschen, een systematische verkeersregeling heel moeilijk is door te voeren en zij bovendien in geval van een paniek (brand) veel grooter gevaar opleveren. Juist in tegenstelling met de hoogst onaangename volte en drukte, welke in al deze gebouwen heerschte, frappeerde ons, dat in Utrecht bij een minstens evengroot aantal bezoekers de drukte, door den ruimen aanleg der terreinen, welke men dank zij het gekozen systeem kon bereiken, allermint hinderlijk was. Het gevaar voor brand is bij de Utrechtsche Jaarbeurs natuurlijk grooter: immers de gebouwtjes zijn alle van hout opgetrokken.

Bovendien kan de wijze van constructie der meeste „Mess-Palaste” niet meer aan de tegenwoordig daaraan te stellen eischen voldoen: een gunstige uitzondering maken in dit opzicht de gebouwen van den laatsten tijd, zooals Speck's Hof, Dresdner Hof en Stenzler's Hof.

Op twee na — welke onder het beheer der stad Leipzig staan — zijn al deze gebouwen particulier eigendom. Het spreekt vanzelf, dat de eigenaars trachten zooveel mogelijk alle in hun gebouwen beschikbare ruimte te verhuren; dit heeft tengevolge, dat van een strenge indeeling in industriegroepen — welke indeeling juist één der grootste voordeelen van de Utrechtsche Jaarbeurs was — bijkans geen sprake is. Een met een bepaald doel (belangstelling voor een bepaald artikel) aan de Messe te brengen bezoek wordt hierdoor zeer bemoeilijkt.

Zooals uit het bovenstaande moge blijken is de indruk, welken wij van ons bezoek aan Utrecht hebben behouden, veel aangenamer dan de te Leipzig opgedane en zal tot het oprichten van een permanent gebouw te Utrecht niet dan na zeer goed overwegen van alle voor- en nadeelen moeten worden overgegaan.

A. KRAYENHOFF.
P. E. VERKADE.

AANTEKENINGEN.

Goudbeweging der Vereenigde Staten. — Ter illustratie van de in deze kolommen meerdere malen besproken toedracht: aanmerkelijke afvloeiing van het goud nadat Amerika openlijk was gaan deelnemen aan den oorlog en afkondiging

van een uitvoerverbod voor goud, dienen de navolgende cijfers in millioenen guldens:

	Invoer	Uitvoer	Saldo
1913....	630	910	— 280
1914....	570	2.220	— 1.650
1915....	4.510	310	+ 4.200
1916....	6.850	1.550	+ 5.300
1917....	5.380	3.720	+ 1.660

Ten gevolge van de aanzienlijke credieten, welke door de V. S. aan de met hen geassocieerde regeeringen zijn toegestaan, behoeften deze voor het nadeel saldo hunner betalingsbalans geen goud over te maken, wat veroorzaakt, dat het invoercijfer der Unie dalende is.

Regeeringsbeheer over de Engelsche spoorwegen. — Naast de maatregelen, die in de Vereenigde Staten genomen zijn om het spoorwegsysteem zoo economisch mogelijk bij de oorlogsomstandigheden te doen aansluiten, is het belangrijk te vernemen, wat te dien aanzien in het Vereenigd Koninkrijk geschiedde en welke ervaringen aldaar gemaakt zijn. Wat Amerika betreft, zoo ontleenden wij in No. 109, pag 95 v., een en ander aan de belangrijke publicatie van de heeren Pierson & Co. te Amsterdam. De lezer herinnert zich, dat vanaf 1 Januari 1918 het beheer van alle spoorwegen in de Unie is overgegaan aan Mc. Adoo, terwijl gedurende den tijd, dat zij zich onder staatscontrôle bevinden, netto-inkomsten, gelijk aan het gemiddelde der drie jaren, eindigende 30 Juni 1915 resp. '16 en '17, gegarandeerd zijn. Het Carnegie Endowment for International Peace heeft, in overeenstemming met de houding, die het goed geoordeeld heeft, na Amerika's debut als belligerent, aan te nemen, zijn middelen aangewend voor een onderzoek in zake de Engelsche sporen, wat o.m. het volgende heeft opgeleverd:

Op 4 Augustus 1914 verklaarde Engeland den oorlog aan Duitschland en 5 Augustus middernacht kwam heel het spoorwegnet van Engeland, Schotland en Wales onder contrôle van het Central Railway Executive Committee, aan welks hoofd staat de president van den Board of Trade, maar waarvan Sir H. A. Walker, van de London Southwestern Railroad, de daadwerkelijke leider is. De overeenkomst, die de Regeering met de spoorwegmaatschappijen trof, kwam in hoofdzaak hierop neer: de spoorwegmaatschappijen zouden geheel haar organisme ten dienste der militaire autoriteiten stellen. De Regeering zou aan elke maatschappij periodieke uitkeeringen doen om de netto-opbrengsten op het peil te houden van wat ze over de corresponderende periode van 1913 bedroegen.

In den loop der oorlogsjaren zijn verschillende veranderingen in deze overeenkomst noodig gebleken. De eerste wijziging betrof de vaste lasten, die drukken op nieuw kapitaal, dat tijdens den oorlog in de spoorwegen is gestoken. Dergelijke lasten worden uit de netto-opbrengsten betaald, zoodat onder de bestaande regeling de maatschappijen, die onder directie der militaire overheid haren dienst moesten verrichten, en ten einde daartoe in staat te zijn vaak geld moesten opnemen, er slechter aan toe waren dan de sporen, die niet voor Regeeringsdoeleinden werden gebezigd. In het begin van 1917 is dan ook van Regeeringswege 4 pCt. rente gegarandeerd op het vanaf 4 Augustus 1914 in de spoorwegen gestoken nieuw kapitaal.

Een tweede wijziging betrof de vraag van uitgesteld onderhoud. De Engelsche spoorwegen, waarvan voor oorlogsdoeleinden in zoo ruim mogelijke mate gebruik wordt gemaakt, waren door het intens verkeer niet in staat om banen, materieel en uitrusting op normale wijze te onderhouden. Toch moesten die in de toekomst nog te maken uitgaven, voor het uitgestelde onderhoud, feitelijk ten laste van het jaar worden gebracht, waarin de slijtage was voorgekomen. Om hierin tegemoet te komen, stond de Regeering den maatschappijen toe een behoorlijk bedrag voor kosten van onderhoud in haar exploitatierekening op te voeren. Voor zoover dit bedrag niet geheel was uitge-

geven, werd een reserve gekweekt, waaruit men in de toekomst zou kunnen putten.

Omtrent het gebruik van spoorwegwagons werden pas op 1 Januari 1917 Regeeringsmaatregelen genomen, waardoor eene gemeenschappelijke exploitatie van de aan verschillende maatschappijen toebehoorende wagons werd mogelijk gemaakt.

Aan de moeilijkheden, voortspuitende uit de loonactie van het personeel, is de Regeering via het Railway Executive Committee tegemoet gekomen door eenige malen oorlogstoelag in te willigen, welke thans reeds 6 à 15 sh. per week bedraagt, al naar gelang den aard van het werk, den ouderdom en het geslacht der betrokken personen.

Goederen-vrachten werden zoo goed als niet verhoogd. De tarieven voor het reizigersvervoer daarentegen werden voortdurend op een hooger niveau gebracht, zoodat ze op 1 Januari 1917 reeds met 50 pCt. gestegen waren. Voor speciaal vervoer van troepen en voorraad voor het leger, werd aan de Regeering niets in rekening gebracht, zoodat Mr. Bonar Law niet ten onrechte in het Lagerhuis de overeenkomst met de spoorwegen „an extraordinarily good bargain for the Government” noemde.

Feitelijk komt dus de geheele regeling neer op wat men nu in Amerika gaat doen. De Regeering garandeert den spoorwegen een vast inkomen en gebruikt ze, zooals zij het wenschelijk acht. Van het standpunt der maatschappijen geeft dit wel gerustheid, omdat men

zich niet gesteld ziet voor allerlei financiële problemen, die bedrijven als spoorwegen onophoudelijk ontmoeten, maar het legt haar toch aan banden en deze kunnen in een tijd, waarin de meeste ondernemingen profiteeren van algemeen stijgende prijzen, wel eens als knellend gevoeld worden. De beurswaarde van 26 prima spoorwegfondsen is dan ook van £ 278.000.000 in 1914 teruggelopen tot £ 201.000.000 in 1917.

In- en uitvoer van Groot-Britannië in 1917. — Onder dit hoofd gaven wij in No. 111 een overzicht van den buitlandschen handel van Engeland, gespecificeerd naar de belangrijkste artikelen, thans laten wij nog een staat volgen voor wat betreft de bestemming van het goed. De omstandigheden, die ten aanzien van de gegevens van invloed zijn, waarop wij in het bovengenoemde artikel wezen, verlieze men ook bij de beschouwing van de onderstaande tabel niet uit het oog. De algemeene indruk, dien de cijfers maken, is eenzijdigs vermeerdering van invoer uit landen waar Engeland vroeger producten afzette, anderzijds vermeerdering van uitvoer naar landen waar de krijg gevoerd wordt; anders gezegd: de productieve uitvoer maakte plaats voor verschepingen van artikelen, in den oorlog benodigd. De getallen drukken duizenden ponden uit. Er moet op gewezen worden, dat de onderscheidene landen geplaatst zijn in de groep waartoe zij volgens hunne positie in het laatst vermelde jaar behooren.

Gebied van Bestemming		Invoer				Uitvoer			
		1913	1915	1916	1917	1913	1915	1916	1917
Britsch gebied	<i>Canada</i>	30.488	40.989	58.529	84.331	23.795	13.293	18.018	16.210
	<i>Australië</i>	38.065	45.190	36.178	64.430	34.470	28.966	35.947	22.119
	<i>N.-Zeeland</i>	20.338	30.408	31.627	29.256	10.838	9.374	12.073	7.039
	<i>Indië</i>	56.218	74.411	83.096	77.046	74.458	47.560	55.534	62.058
	<i>Zuid-Afrika</i>	12.495	11.463	12.323	12.077	22.185	18.291	23.078	19.171
	<i>Egypte</i>	21.395	21.791	26.606	32.472	9.805	8.053	11.225	14.778
	<i>West-Afrika</i>	5.174	9.537	11.965	14.849	6.601	5.730	7.092	7.378
	<i>Mauritius</i>	293	3.923	2.715	1.956	536	733	914	542
	<i>Straits</i>	15.800	16.571	16.015	16.059	5.836	3.671	5.234	4.888
	<i>Malakka</i>	3.574	3.433	6.284	6.984	?	?	?	?
	<i>West-Indië</i>	2.116	4.074	5.018	6.251	2.339	1.837	2.139	2.060
<i>Overig</i>	6.955	10.035	12.317	14.160	14.249	10.912	14.922	16.378	
	Totaal	212.911	271.825	302.673	359.871	205.112	148.420	186.176	172.621
Verbonden gebied in nabijheid van oorlogsterrein.	<i>Frankrijk</i>	49.498	35.449	31.067	24.470	32.396	72.497	98.272	118.034
	<i>Rusland</i>	40.271	21.425	18.252	17.937	18.103	13.432	24.978	46.723
	<i>Italië</i>	8.131	11.278	11.243	10.397	14.640	13.955	20.461	27.675
	<i>België</i>	23.426	2.931	4.480	3.492	13.528	624	1.691	1.764
	<i>Portugal</i>	3.898	5.325	6.803	4.881	6.053	4.751	6.017	4.698
	<i>Griekenland</i>	2.202	3.935	4.687	956	2.537	2.467	1.265	183
		127.423	80.343	76.532	62.133	87.257	107.726	152.084	199.088
Verbonden gebied verwijderd van oorlogsterrein.	<i>Ver. Staten</i>	143.854	239.945	295.829	380.431	30.478	26.832	33.246	33.782
	<i>Cuba</i>	3.675	8.240	13.052	17.827	2.214	1.782	2.059	2.012
	<i>Brazilië</i>	10.008	8.257	9.037	9.951	12.465	5.151	6.718	7.186
	<i>Japan</i>	4.389	9.379	12.495	15.310	14.783	4.954	7.548	5.572
	<i>China</i>	4.672	7.035	8.335	8.409	14.845	8.546	10.707	10.621
	Totaal	294.021	353.199	415.280	494.151	162.042	154.991	212.362	258.271
Neutraal gebied in nabijheid van oorlogsterrein.	<i>Zweden</i>	14.213	19.802	20.606	14.815	8.220	6.279	6.574	3.089
	<i>Noorwegen</i>	7.437	13.690	16.659	18.424	6.147	7.287	10.897	8.480
	<i>Denemarken</i>	24.053	22.894	22.954	18.349	6.061	8.035	11.873	7.224
	<i>Nederland</i>	27.913	38.103	41.221	37.196	22.794	24.266	32.533	28.218
	<i>Zwitserland</i>	11.070	15.252	15.510	11.312	4.212	3.602	4.561	6.560
	<i>Spanje</i>	15.976	20.841	27.487	22.452	9.725	7.478	9.905	5.080
		100.662	130.582	144.437	122.548	57.159	56.947	76.343	58.651
Neutraal gebied verwijderd van oorlogsterrein.	<i>Argentinië</i>	42.485	63.877	51.594	48.514	22.641	11.516	13.949	12.881
	<i>Mexico</i>	1.880	2.228	2.573	2.317	2.333	249	348	917
	<i>Chili</i>	5.359	9.585	12.409	13.291	6.010	1.791	4.034	4.634
	<i>Peru</i>	3.178	3.313	4.789	4.675	1.488	591	1.081	1.488
	<i>Uruguay</i>	2.749	4.331	3.997	5.457	2.916	1.497	1.899	2.280
	<i>Overig *)</i>	105.490	12.953	10.755	14.433	65.544	8.867	10.083	13.566
	Totaal	261.803	226.869	230.554	211.235	158.091	81.458	107.742	94.417
	Algemeen Totaal ..	768.735	851.893	948.507	1.065.257	525.245	384.869	506.280	525.309

*) Waarbij, voor zoover voorgekomen, verkeer met vijandelijke landen.

Door de Nederlandsche Kamer van Koophandel te Londen is aan den Minister van Buitenlandsche Zaken eene motie aangeboden van den navolgenden inhoud:

De Nederlandsche Kamer van Koophandel te Londen, in aanmerking nemende de ingrijpende maatregelen, die over de geheele wereld worden genomen of voorbereid in verband met de gewijzigde handelstoestanden en overtuigd zijnde, na eene ondervinding van 26 jaren, van de hulp, die door Nederlandsche Kamers van Koophandel in het buitenland kan worden verstrekt tot bevordering van de wederkeerige handelsbetrekkingen, moedigt alle Nederlandsche nederzettingen in den vreemde aan, het oprichten van eene Kamer van Koophandel in de plaats of het land hunner vestiging te bevorderen en zoo mogelijk te bewerkstelligen en gaat over tot de orde van den dag.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, Maart 1918.

Prof. Mr. D. van Blom, Naar aanleiding van het scheuren van grasland; G. M. Verryn Stuart, Een nieuwe geldtheorie II; Mr. J. A. Eigeman, Marxisme, materialisme en revisionisme III.

Prof. Mr. D. van Blom geeft een aantal beschouwingen naar aanleiding van het in 1917 door Gedeputeerde Staten van Friesland bekrond antwoord op de door hen uitgeschreven prijsvraag: „Omzetting van eenzijdige greide-bedrijven in gemengde bedrijven” door A. Rauwerda en K. J. v. d. Akker. De heer G. M. Verrijn Stuart — niet prof. Verrijn Stuart, gelijk ten onrechte in het nummer van 20 Februari blz. 164 werd geschreven — vervolgt zijn beschouwingen over Robert Liefmann's denkbeelden.

Tijdschrift van het Kon. Nederl. Aardrijkskundig Genootschap. — Amsterdam, 15 Januari 1918.

Dr. A. H. Blaauw, Antwoord op Dr. Lorie's „Geologische beschouwingen over het eiland Voorne”; Dr. E. van Everdingen, Ware en vermeende invloed van de aardrotatie op luchtbeweging en luchtdrukverdeling; Dr. H. J. Lulofs, Geographie in den spiegel der oudheid; A. A. Beekman, Uit het Verslag aan de Koningin over de openbare werken in het jaar 1916; A. Brandes, Alfred Hettner's „Russland”; A. C. Abendanon, Naschrift op de kaart van Pieter Stippert in dit tijdschrift; F. E. Mulert, Nog iets over den naam Quelpaertseiland; L. Rutten, Uit het eerste Verslag over de geologische expeditie naar Ceram.

Idem. — 15 Maart 1918.

Dr. C. Easton, De Aardrijkskunde en de Oorlog; Dr. J. Lorie, De Fossa Corbulonis volgens Dr. Beekman; Dr. L. Rutten, De Geologische expeditie naar Ceram; Dr. F. C. Wieder, Onderzoek naar de oudste kaarten van de omgeving van New York; E. H. B. Brascamp, Geen uitbarsting van den Lawoe in 1752; L. van Vuuren, Het Encyclopaedisch Bureau; E. C. Abendanon, Historische Cartographie van den Ned.-Ind. Archipel; W. E. Boerman, De Geografische Kring.

De Indische Gids. — Amsterdam, 1 Maart 1918.

L. L. F. de Greve, Belawan Oceaanhaven; Ir. W. L. Utermark Jr., Luchtstikstof.

Die Bank. — Berlijn, Februari 1918.

A. Lansburgh, Der „Bankenrat”; E. Sucher, Die Geldtheorie von Karl Marx; Prof. Dr. F. Schmidt, Verbesserungen im bargeldlosen Zahlungsverkehr.

Bank-Archiv. — Berlijn, 15 Februari 1918.

Prof. Dr. H. Grossmann, Zinsscheine als Zahlungsmittel; Dr. A. Koch, Praktische Erwägungen über die Sicherungsübereignung.

Journal of the Institute of Bankers. — Londen, Maart 1918.

Sir John Paget, The Gilbert Lectures 1918.

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, Februari 1918.

M. P. Menriot, Le recensement de l'an II.

Technik und Wirtschaft. — Berlijn, Januari 1918.

E. Tiessen, Geographisch-statistische Wirtschaftskarten; W. Busselberg, Die Bereitstellung von Arbeit für unsere heimkehrenden Kriegsteilnehmer.

Idem. — Februari 1918.

Nemnick, Ersatz von Kriegsschäden; S. Tschierschky, Eine wissenschaftlich-technische Reichsanstalt für die Textilindustrie.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Mengsels van cacao, melkpoeder en suiker. Het B. M. V. wijst op het gevaar van spoedig bederven van in den laatsten tijd veel in den handel gebrachte mengsels van cacao, melkpoeder en suiker, waarvoor ook doorgaans te hooge prijzen worden gevraagd; aankoop van die mengsels verdient dan ook geen aanbeveling.

Maximumprijzen slachtvee. Met ingang van 13 dezer zijn door den Minister van Landbouw maximumprijzen vastgesteld voor slachtvee.

Vordering van rundvee voor het leger. Door den opperbevelhebber is bepaald, dat voor het leger geen vordering mag plaats hebben van melk-, fok- of drachtig rundvee, doch uitsluitend van slachtvee. Ook mogen geen runderen, ingeschreven in een stamboek, gevorderd worden.

Vetvoorziening. Blijkens mededeeling van den Minister van Landbouw, in de Tweede Kamer gedaan, ligt het in zijn bedoeling een nieuwe regeling te maken voor de vetvoorziening, in verband waarmee o.a. de Boterwet gewijzigd zal moeten worden. Volgens die regeling zal slechts één soort margarine voor het binnenland vervaardigd worden (Normaal-margarine) tegen 50 cts. per ½ K.G. Daarnaast komt margarine-mélange met 25 pCt. boter, boter-mélange met 50 pCt. boter door de margarine verwerkt en zuivere boter; resp. tegen prijzen van f 0,85 f 1,25 en f 1,75 per ½ K.G. Men hoopt wekelijks 1.600.000 K.G. van deze artikelen verkrijgbaar te kunnen stellen, hetgeen neerkomt op een rantsoen van circa 35 gram per dag. Het bak- en braadvet zal bij deze regeling komen te vervallen.

Kaas. Detailisten in kaas zijn verplicht bij het aansnijden van kaas er zorg voor te dragen, dat het gedeelte, dat het kenteeken van het vetgehalte draagt, steeds het laatste stuk is, dat wordt verkocht.

Portland-cement. De Rijksc commissie voor bouwmaterialen verleent geen vervoervergunning meer voor Portland-cement, indien de prijs voor de verbruikers f 120 per ton overschrijdt.

Brandstoffen-regeling. Door de Rijkskolendistributie zijn de distributie- en rantsoeneringsregelen vastgesteld voor het tijdvak van 1 April a.s. tot 1 April 1919, waarbij in het algemeen het zelfde systeem is gevolgd als over de thans afgelopen periode. Het minimum-rantsoen is verhoogd van 10 op 11 eenheden. Tevens is vastgesteld een regeling voor het verstrekken van brandstoffen voor zieken, kraamvrouwen en pasgeborenen.

Gas- en electriciteitsrantsoenering. Eveneens zijn door de Rijkskolendistributie regelen vastgesteld voor de rantsoenering van gas en electriciteit voor het tijdvak van 1 April a.s. tot en met 30 September a.s.

Vervoer van goederen. Ter dekking van de administratiekosten, verbonden aan de verstrekking van bewijzen van ontheffing van verbodsbepalingen ten aanzien van het gebruik van vervoermiddelen door het Bureau Vervoer van de Afdeeling Crisiszaken, zullen belanghebbenden voortaan bij het aanvragen van een dergelijke ontheffing vooruit eene vergoeding hebben te betalen ten bedrage van 25 cts. per 10.000 K.G. of gedeelte daarvan.

Maximumprijzen zullen worden vastgesteld, door de ondernemers van beurtbootdiensten in de stoom- en motorvaart te berekenen voor het vervoer van met name te noemen artikelen en over met name te noemen trajecten.

Vervoer van groenten en fruit. Tot nader order zal het verbod van vervoer van goederen per spoor tusschen stations, gelegen in of nabij plaatsen, tusschen welke een geregelde beurtbootdienst wordt onderhouden, niet van toepassing zijn op vervoer van versche groenten en fruit, voorzover de verzending geschiedt als bestelgoed.

Groene haver. Verboden is het maaien en voor veevoeder gebruiken van onrijpe, groene haver.

Zaai haver. Indien bij de opnemng van de opervlakte bouwland, beteeld met in 1918 te oogsten graan, mocht blijken, dat landbouwers minder zaai-haver hebben gebruikt, dan zij ontvingen en zij het restant niet aan de Regeering hebben teruggeleverd, zal alle haver van oogst 1918 van de betrokkenen worden afgedorscht en weggehaald, zonder dat voor voeding van eigen vee iets zal worden gelaten.

Pronkboonen. Ten einde de teelt van pronkboonen meer dienstbaar te maken aan de volksvoeding zal iedere verbouwer verplicht worden voor elke 100 K.G. groene pronkboonen, door hem in 1918 op een veiling te brengen, vóór 1 Februari 1919 in te leveren 40 K.G. droge pronkboonenzaden van den oogst 1918 tegen een prijs van f 0,50 per K.G.

MAANDCIJFERS.

SPAARBANKCIJFERS.

Overzicht van inleg en terugbetaling bij de Rijkspostspaarsbank.

JANUARI	1918	1917	1916
Inlagen	f 9.104.083	f 8.157.677	f 7.402.280
Terugbetalingen ..	„ 8.179.680	„ 6.944.522	„ 5.710.946
Tegood der inleggers op ultimo	„ 218.458.290	„ 203.187.426	„ 186.308.910
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 29.076.100	„ 26.423.900	„ 25.069.850
Spaarbankboekjes: Aantal nieuw uitgegeven	15.025	13.713	14.061
Aantal geheel afbetaald	5.660	5.989	5.578
Aantal 'uitstaande op ultimo	1.774.840	1.740.191	1.700.631

PRODUCTIE DER KOLENMIJNEN. *)

(Ontleend aan „Maandschrift Centraal Bureau Statistiek”)

Naam van de Mijn	December		Januari	
	1917	1916	1918	1917
Staatmijnen.				
„Wilhelmina”....	47.094	36.478	49.718	37.968
„Emma”	49.338	39.393	53.368	43.160
„Hendrik”	—	—	8.077	—
Totaal	96.432	75.871	111.163	81.128
Particul. mijnen.				
Domaniale mijn ..	40.924	33.726	41.902	36.620
Mijn Laura en Vereniging	41.100	34.900	43.000	36.500
Oranje-Nassau mijnen	65.254	57.349	68.258	63.591½
Mijn Willem Sophie	21.137	20.237	21.500	22.500
Totaal	168.415	146.212	174.660	159.211½
Totaal generaal	264.847	222.083	285.823	240.339½

*) In tonnen.

Het „Maandschrift” teekent bij de cijfers aan: uit bovenstaande cijfers blijkt, dat, indien men de productie der Staatmijn „Hendrik”, waarvan eerst met ingang van 1 Januari j.l. maandcijfers opgenomen zijn, buiten beschouwing laat, in Januari 1918 12.899 ton méér werd geproduceerd dan in December 1917 en 37.406½ ton méér dan in Januari 1917.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	16 Maart 1918	20 Juli 1914
Ned. (Disc. Wissels. 4½ sedert 1 Juli '15	3½ sedert 23 Mrt. '14	
Bank { Bel.Binn.Eff. 4½ „ 1 „ '15	4 „ 23 „ '14	
{ Vrsch.in R.C. 5½ „ 19 Aug.'17	5 „ 23 „ '14	
Bank van Engeland 5 „ 5 Apr.'14	3 „ 20 Jan. '14	
Duitsche Rijksbank 5 „ 23 Dec.'14	4 „ 5 Febr.'14	
Bank van Frankrijk 5 „ 20 Aug.'14	3½ „ 20 Jan. '14	
Oostenr. Hong. Bk. 5 „ 10 Apr.'15	4 „ 12 Mrt. '14	
Russische Staatsbk. 6 „ 27 Juli '14	5 „ 1 Apr. '14	
Nat. Bank v. Denem. 5 „ 10 „ '15	5 „ 6 Febr.'14	
Zweedsche Rijksbk. 6½ „ 1 Feb.'18	4½ „ 6 „ '14	
Szwitsersche Nat. Bk. 4½ „ 2 Jan. '15	3½ „ 19 „ '14	
Bank van Italië .. 5 „ 10 Jan.'18	5 „ 9 Mei '14	
Feder. Res. Bk. N.Y. 3½-4½	—	
Javasche Bank.... 3½ „ 1 Aug.'09	3½ „ 1 Aug.'09	

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call. money
16 Mrt. '18	2½	4	3½/32	4-5/8	—	5½-6 1)
11-16 M. '18	2½-3/4	4-1/4	3½/32	4-5/8	—	4½-6
4-9 „ '18	2½-7/8	4½-1/2	3½-5/8	4-5/8	—	2-6
25 F.-2 M. '18	3-1/4	4-1/2	3½	4-5/8	—	2½-6
12-17 M. '17	2-5/8	2¾-4	4½-1/8	4-5/8	—	1½-2½
13-18 M. '16	1½-1/8	2-1/4	5½/32	4½-3/4	—	1½-2
20-24 Jul. '14	3½-3/16	2½-3/4	2½-3/4	2½-1/2	2½/4	1½-2½

1) Notering van 15 Maart.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De omzetten op de wisselmarkt waren deze week beduidend grooter, maar de stemming was flauw voor alle oorlogvoerende. Door sterke realisaties, na de mededeeling van de regeering, dat de onderhandelingen over den invoer zoo goed als afgebroken waren, waren alle entente-koersen gedrukt. Het grootste aanbod was in Dollars, die tot circa 216½ terugliepen. Hiermede in overeenstemming was ook Londen en Parijs zeer flauw; circa 10.34 en 37.85. Ook Mark en Kronen waren weder belangrijk lager. Er blijft nog steeds een overwegend aanbod bestaan, waarvan de herkomst slechts gedeeltelijk is na te speuren. Eenige hausseposities werden met verlies afgewikkeld, maar rechtvaardigen niet de daling, die ondanks flinken steun plaats vond.

De neutrale koersen bleven tamelijk stationnair met een neiging tot rijzing voor de Skandinavische deviezen: 66.50, 66.30, 66.75 voor Kopenhagen en 70.45, 70.25, 70.90 voor Stockholm. In Italië en Spanje ging weder bijna niets om.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	St. Petersburg 1)	New York 1)
11 Mrt. 1918 ..	10.49	38.65	42.50	27.90	—	2.20
12 „ 1918 ..	10.46½	38.45	42.30	27.50	—	2.19½
13 „ 1918 ..	10.40½	38.25	41.90	27.20	—	2.18
14 „ 1918 ..	10.36½	38.15	41.55	26.77½	—	2.17½
15 „ 1918 ..	10.36½	37.95	41.50	26.55	—	2.17½
16 „ 1918 ..	10.35	37.85	41.40	26.15	—	2.17½
Laagste d. w. 1)	10.34	37.75	41.—	25.75	—	2.16½
Hoogste „ „ 1)	10.50½	38.75	42.75	28.10	—	2.20½
9 Mrt. 1918 ..	10.49½	38.75	42.95	28.25	—	2.20½
2 „ 1918 ..	10.54½	38.80	43.20	28.35	—	2.21½
Muntpariteit ..	12.10½	48.—	59.26	50.41	1.28	2.48½

*) Notering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Data	Stock-holm ^{*)}	Kopen-hagen ^{*)}	Chris-tiana ¹⁾	Zwitser-land ^{*)}	Spanje ¹⁾	Balavia ¹⁾ telegrafisch
11 Mrt. 1918	70.45	66.50	67.65	49.75	54.25	99 3/4-100 1/2
12 „ 1918	70.25	66.45	67.65	49.75	54.40	99 3/4-100 1/2
13 „ 1918	70.50	66.45	67.65	49.60	54.40	99 3/4-100 1/2
14 „ 1918	70.25	66.30	67.60	49.45	53.95	99 3/4-100 1/2
15 „ 1918	70.65	66.50	67.60	49.45	54.15	99 3/4-100 1/2
16 „ 1918	70.95	66.75	67.90	49.50	54.15	99 3/4-100 1/2
L'ste d. w. ¹⁾	70.20	66.25	67.40	49.40	53.75	99 3/4
H'ste „ „ ¹⁾	70.95	66.75	68.—	49.80	54.55	100 1/2
9 Mrt. 1918	70.75	66.60	67.70	49.80	—	99 3/4-100 1/2
2 „ 1918	71.05	67.—	67.80	49.80	54.12 1/2	99 3/4-100 1/2
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in fis. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
16 Maart 1918	4.76.45	5.72 1/8	nom.	***
Laagste d. week..	4.76.45	5.72 1/8	—	***
Hoogste „ „ ..	4.76.45	5.73 1/8	—	***
9 Maart 1918	4.76.45	5.72 1/2	nom.	***
2 „ 1918	4.76.45	5.72 1/2	nom.	44 1/2
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/8	95 1/8	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	5 Febr. 1918	21 Febr. 1918	Tijdperk 22 Febr.—5 Mrt. 1918		5 Maart 1918
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 15/32	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16
B. Aires....	d.p.gd. pes.	50 1/2	50 1/2	50	51	50 1/2
Calcutta....	sh/d.p.rup.	1/5 1/32	1/5 1/32	1/5	1/5 1/16	1/5 1/32
Hongkong..	id. p. \$	2/11 1/2	2/11 1/2	2/11 1/4	2/11 3/4	2/11 3/4
Lissabon....	d. p. escudo	29 3/8	29 3/4	28 3/4	29 3/4	29 1/2
Madrid....	Peset. p. £	19.82	19.60	19.40	19.66	19.46
Montevideo..	d. p. peso	59 1/4	59 3/4	59	60	59 1/2
Montreal....	\$ per £	4.76 3/8	4.81 1/2	4.80 1/4	4.82	4.81 1/4
Petrograd..	R. p. £ 10	365	365 2)	nom.	nom.	nom.
R.d.Janeiro ¹⁾	d.p.milr.	13 19/32	13 11/32	13 1/4	13 19/32	13 19/32
Rome.....	Lires p. £	40.80	41.65	41.20	42.80	42.63
Shanghai...	sh/d.p.tael	4/3	4/2 1/2	4/2 1/2	4/3	4/3
Singapore..	id. p. \$	2/4 1/16	2/4	2/3 7/8	2/4 1/8	2/4
Valparaiso ¹⁾	d. p. pap. p.	13 23/32	14	14 1/8	14 25/32	14 25/32
Yokohama..	sh/d.p.yen	2/2	2/1 19/16	2/1 11/16	2/2 1/8	2/2 1/8

1) Noteeringen op 90 dagen.
2) Noteering van 14 Februari.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

	Noteering te Londen.	te New York.
16 Maart 1918.....	43	86 1/2
9 „ 1918.....	42 3/4	85 5/8
2 „ 1918.....	42 1/2	85 1/8
23 Febr. 1918.....	42 1/2	85 1/8
16 „ 1918.....	42 3/8	85 3/8
9 „ 1918.....	42 3/8	85 3/4
17 Maart 1917.....	35 15/16	73
18 Maart 1916.....	27 3/16	57
20 Juli 1914.....	24 15/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 16 Maart 1918.

Activa.		
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 10.391.996,04 B.-bk. „ 527.556,17 Ag.sch. „ 10.794.853,50	f 21.714.405,71
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—
Idem eigen portef..	f 7.226.476,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„	7.226.476,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 53.967.379,17 B.-bk. „ 4.206.562,71 Ag.sch. „ 45.405.873,24	f 103.579.815,12
Op Effecten	f 101.506.515,12	—
Op Goederen en Spec.	„ 2.073.300,—	„ 103.579.815,12
Voorschotten a. h. Rijk	„ 879.585,96 1/2
Munten Muntmateriaal	—
Munt, Goud	f 93.446.170,—	—
Muntmat., Goud	„ 630.361.059,33 1/2	—
	f 723.807.229,33 1/2	—
Munt, Zilver, enz.	„ 7.323.335,89	—
Muntmat., Zilver	„	—
	„	„ 731.130.565,22 1/2
Effecten	—
Bel. v. h. Res.fonds..	f 5.159.192,50	—
id. van 1/8 v. h. kapit.	„ 3.956.939,62 1/2	„ 9.116.132,12 1/2
Geb. en Meub. der Bank	„ 1.465.000,—
Diverse rekeningen	„ 75.391.930,09
		f 950.503.910,23 1/2

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—	—
Reservefonds	„ 5.234.534,18 1/2	—
Bankbiljetten in omloop	„ 858.394.205,—	—
Bankassigatiën in omloop	„ 3.265.140,05 1/2	—
Rekening-Courant saldo's:	—
Van het Rijk	f —	—
Van anderen	„ 55.569.291,45	„ 55.569.291,45
Diverse rekeningen	„ 8.040.739,54 1/2
		f 950.503.910,23 1/2
Beschikbaar metaalsaldo	f 546.944.535,44 1/2	—
Op de basis van 1/8 metaaldekking	„ 363.498.808,14 1/2	—
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 2.734.722.675,—
Verschillen met den vorigen weekstaat:	—
	Meer	Minder
Disconto's	2.349.549,50
Buitenlandsche wissels	372.636,—
Beleeningen	7.590.149,84 1/2
Goud	1.711.411,16	—
Zilver	98.264,50	—
Bankbiljetten	992.675,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	3.784.629,48

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschbare schulden
16 Maart 1918	723.807	7.323	858.394	58.834
9 „ 1918	722.096	7.225	859.317	65.835
2 „ 1918	723.746	7.240	870.334	71.288
23 Febr. 1918	714.679	7.295	845.856	83.485
16 „ 1918	716.341	7.275	854.035	90.845
9 „ 1918	716.432	7.278	859.834	99.821
2 „ 1918	707.809	7.275	892.087	58.386
26 Jan. 1918	707.000	7.176	871.586	77.132
19 „ 1918	707.988	7.031	883.034	60.031
12 „ 1918	697.459	6.933	883.869	45.127
5 „ 1918	697.181	6.940	895.174	45.968
29 Dec. 1917	698.233	7.028	890.273	57.200
22 „ 1917	698.663	7.001	866.538	52.454
17 Maart 1917	592.024	6.876	731.798	90.624
18 Maart 1916	509.469	4.799	582.430	105.608
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
	Totaal	Hieraan Schatkist-promessen rechtstreeks			
16 Mrt. 1918	21.714	—	103.580	546.945	80
9 „ 1918	24.064	—	111.170	543.537	79
2 „ 1918	26.363	—	124.022	541.907	78
23 Febr. 1918	30.574	—	116.030	535.386	78
16 „ 1918	24.090	—	139.462	533.877	77
9 „ 1918	30.120	8.000	145.838	531.013	75
2 „ 1918	80.657	66.000	90.157	524.005	75
26 Jan. 1918	76.114	53.000	90.515	523.613	75
19 „ 1918	72.498	47.000	90.346	525.582	76
12 „ 1918	66.729	39.000	93.627	517.764	75
5 „ 1918	72.738	40.000	103.235	515.063	75
29 Dec. 1917	81.819	49.000	107.448	514.916	74
22 „ 1917	69.985	52.000	92.809	520.993	77
17 Mrt. 1917	79.044	60.000	86.300	433.516	73
18 Mrt. 1916	67.771	47.000	68.867	375.971	75
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.251 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{3}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	16 Maart 1918	9 Maart 1918
Aan schatkistpromessen.. waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	f 58.800.000,—	f 58.800.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 61.271.000,—	„ 61.271.000,—
Aan zilverbons	„ 28.010.050,50	„ 28.294.824,50

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opsch. schulden
8 Dec. 1917	85.962	17.622	173.918	55.571
1 „ 1917	85.944	17.167	174.695	57.182
24 Nov. 1917	85.550	16.898	174.535	53.560
17 „ 1917	85.622	16.736	175.781	56.067
9 Dec. 1916	72.009	22.907	159.086	47.519
11 Dec. 1915	43.720	32.485	140.747	31.128
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaal-saldo	Dek-kings-percentage
8 Dec. 1917	7.687	32.991	67.351	23.511	57.686	45
1 „ 1917	7.204	32.979	70.119	23.800	56.735	44
24 Nov. 1917	7.170	33.501	67.564	22.992	56.829	45
17 „ 1917	7.156	33.570	71.791	22.671	55.989	44
9 Dec. 1916	6.396	37.250	62.344	9.809	54.043	46
11 Dec. 1915	5.949	19.610	48.520	25.395	41.830	44
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa.

²⁾ Op de basis van $\frac{2}{3}$ metaaldekking.

SURINAAMSCH BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Disconto's	Dio. rekeningen ¹⁾
12 Jan. 1918 ..	619	1.187	1.103	1.116	505
5 „ 1918 ..	594	1.226	1.074	1.132	444
29 Dec. 1917 ..	587	1.240	1.070	1.057	742
22 „ 1917 ..	609	1.165	1.066	1.066	576
15 „ 1917 ..	603	1.214	990	1.056	893
8 „ 1917 ..	591	1.265	917	1.031	999
1 „ 1917 ..	611	1.234	980	1.035	1.052
24 Nov. 1917 ..	615	1.303	1.057	1.059	985
17 „ 1917 ..	614	1.199	1.036	1.049	1.019
10 „ 1917 ..	591	1.209	868	1.029	973
13 Jan. 1917 ..	709	1.030	959	977	315
15 Jan. 1916 ..	745	934	1.015	929	830
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
13 Mrt. 1918	60.085	47.284	***	***	***
6 „ 1918	60.085	47.591	***	***	***
27 Febr. 1918	59.353	47.251	218.410	28.500	193.025
20 „ 1918	58.471	46.207	216.135	28.500	101.034
14 Mrt. 1917	53.785	38.073	143.958	28.500	110.776
15 Mrt. 1916	55.128	32.912	103.443	28.500	65.132
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek-kings-percentage ¹⁾
13 Mrt. '18	56.625	97.604	38.353	128.998	31.251	18,67
6 „ '18	67.737	98.191	41.022	137.745	30.944	17,31
27 Febr. '18	56.350	98.641	42.650	124.767	30.552	18,24
20 „ '18	56.351	101.441	38.562	131.879	30.714	18,02
14 Mrt. '17	24.081	165.425	86.377	119.114	34.161	16,62
15 Mrt. '16	32.839	92.433	52.404	95.276	40.666	27 $\frac{1}{2}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{3}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circu-latie	Dek-kings-percentage ¹⁾
7 Mrt. 1918	2.524.471	2.408.028	1.325.750	11.324.104	34
28 Febr. 1918	2.523.629	2.407.842	1.323.063	11.310.828	34
23 „ 1918	2.523.383	2.407.691	1.264.270	11.122.471	34
15 „ 1918	2.522.258	2.407.525	1.239.326	11.079.710	34
7 Mrt. 1917	2.544.571	2.528.978	289.501	8.163.970	35
7 Mrt. 1916	2.500.973	2.458.096	291.357	6.532.128	42
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
7 Mrt. 1918	13.065.445	6.591.141	7.982.700	1.313.600
28 Febr. 1918	13.048.493	6.490.131	7.904.000	1.310.900
23 „ 1918	12.355.895	6.069.318	7.717.700	1.292.500
15 „ 1918	12.875.503	6.215.941	7.659.700	1.267.700
7 Mrt. 1917	9.016.536	4.040.570	3.822.100	276.900
7 Mrt. 1916	5.852.541	1.896.960	1.442.400	247.300
23 Juli 1914	750.892	943.964

RUSSISCHE STAATSBANK.

Voornaamste posten in millioenen Roebel.

Data n. st.	Goud	Te goed tijt buitenland	Zilver	Schat-kistbil-jetten	Dis-conto's en beleeningen	Circu-latie	Rek. Cour-ant
5 Nov. '17	1.292	2.309	178	15.507	2.177	18.917	2.698
29 Oct. '17	1.295	2.309	178	15.222	2.155	18.062	2.726
21 „ '17	1.296	2.309	168	14.479	2.071	17.859	2.715
13 „ '17	1.297	2.309	155	14.098	2.150	17.290	2.721
5 Nov. '16	1.556	2.055	110	6.014	798	7.935	1.770
5 Nov. '15	1.604	35	26	3.119	1.249	6.054	1.397
21 Juli '14	1.601	144	74	757	1.634	1.099

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
14 Mrt. '18	5.370.762	2.037.108	256.205	1.144.040	13.550.000
7 „ '18	5.369.498	2.037.108	256.088	1.137.066	13.350.000
28 Feb. '18	5.368.646	2.037.108	254.926	1.103.007	12.950.000
21 „ '18	5.366.727	2.037.108	253.415	1.118.933	12.650.000
15 Mrt. '17	5.168.042	1.946.638	266.623	716.773	9.300.000
16 Mrt. '16	5.023.143	—	362.028	781.589	6.300.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge- stelde Wissels	Bele- ning	Bankbil- jetten	Rek. Cr. Parti- culieren.	Rek. Cr. Staat
	1.064.089	1.110.865	1.175.520	24.744.120	2.598.188	38.801
	1.123.151	1.112.625	1.185.813	24.650.027	2.630.708	29.084
	1.312.234	1.114.635	1.170.383	24.308.307	2.581.225	52.227
	1.252.873	1.118.749	1.212.577	23.986.287	2.608.098	19.294
	483.540	1.281.787	1.228.131	18.361.549	2.443.917	22.517
	366.306	1.702.872	1.248.433	14.719.639	1.958.839	32.834
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Bele- ning van buitenl. oorder.	Bele- ning van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie	Rek. Cr. saldi
28 Febr. '18	596.459	94.497	480.000	151.779	1.196.653	215.746
21 „ '18	691.471	94.406	480.000	157.172	1.205.067	207.743
14 „ '18	693.362	94.271	480.000	150.145	1.205.640	202.303
7 „ '18	634.018	93.456	480.000	141.713	1.168.715	173.035
1 Maart '17	339.673	85.953	480.000	65.467	852.822	108.743
2 Maart '16	194.975	52.771	480.000	60.211	624.397	161.460

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waar- van in het but- tenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circu- latie
25 Jan. '18	1.726.507	813.785	52.500	56.252	1.234.934
18 „ '18	1.729.470	816.437	52.500	54.837	1.238.797
11 „ '18	1.696.830	803.969	52.500	51.201	1.242.199
4 „ '18	1.687.720	816.461	52.500	45.310	1.251.205
26 Jan. '17	791.245	275.133	—	17.579	259.768

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waar- van Kapitaal	Algem. Dek- kings- percen- tage 1)	Percent. Goud- dekking circu- latie
25 Jan. '18	901.574	1.849.086	72.439	61,5	65,9
18 „ '18	861.292	1.913.899	71.938	61,0	65,9
11 „ '18	829.375	1.779.726	71.603	61,8	64,7
4 „ '18	897.151	1.793.479	70.825	60,2	65,3
26 Jan. '17	113.408	810.822	55.694	75,9	105,9

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
18 Jan. '18	662	11.275.331	1.147.274	10.618.473	1.361.800
11 „ '18	659	11.297.581	1.202.389	10.853.548	1.348.698
4 „ '18	640	11.235.168	1.193.952	10.697.106	1.460.927
28 Dec. '17	630	10.853.941	1.161.823	10.383.805	1.321.944
21 „ '17	614	10.968.616	1.089.127	10.110.913	1.231.155

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 18 Maart 1918.

De internationale beurzen hebben in de afgelopen week bijna alle zeer sterk onder den invloed gestaan van gebeurtenissen, die in de allereerste plaats uit den binnenlandschen toestand van ieder land afzonderlijk voortvloeiden en daarop omgekeerd weer haar stempel hebben gedrukt. Weliswaar hebben deze gebeurtenissen haren oorsprong in den algemeenen oorlogstoestand, doch zij begrenzen hare werking meer tot de beurzen van eigen bodem, waarbij vaak geen samenhang met de voorvallen buiten de landspalen op te merken is.

Om aan te vangen met het land, dat in militair opzicht nog steeds allereerst in de gedachten komt, met Duitschland, dient te worden gereleveerd, dat de beurs te Berlijn in de achter ons liggende berichtperiode over het geheel van een zeer ongeanimeerde stemming heeft blijk gegeven. Wij hadden de vorige week gelegenheid hier ter plaatse nog even de onaangename voorvallen bij de Daimler-fabriek te releveeren. Onze Oosterburen hebben thans ook hun „affaire”, gegroeid op den moerasbodem van den wereldkrijg. Want uit de berichten, die langzamerhand bekend worden, treedt wel duidelijk een zeer algemeene kant naar voren. De Daimler-affaire moet niet beschouwd worden als een min of meer onaangenaam voorval bij één enkele industriele onderneming, doch moet uit de bizonderheid van dit geval binnen het raam van een algemeene wijziging in zeden en opvattingen worden gebracht. Zelfs indien zou blijken, dat geen enkele andere onderneming zich schuldig heeft gemaakt aan de praktijken, waarvan thans de directie der Daimler-fabrieken wordt beticht, zelfs indien de beschuldigingen, zooals zij daar liggen, onwaar zijn, dan nog blijft als feit bestaan de omstandigheid, dat uit de oorlogsleveranties geweldige winsten zijn getrokken, die slechts aan enkelen ten goede zijn gekomen, terwijl de overgrote meerderheid der natie zich ontzettende lasten en ontberingen, lichamelijk lijden en verlies van vrienden en verwanten zag opgelegd. Deze plotseling aan het licht getreden waarheid, doch vooral de wijze, waarop de geweldige inkomsten door de betrokken onderneming werden gerechtvaardigd en die over het geheel als vrij cynisch werden opgevat, hebben een ongunstigen indruk op de beurs tweegebracht. Niet alleen voor aandeelen Daimler heeft dit geaden, doch vrijwel voor de geheele rubriek der industriele waarden. Men verwacht algemeen, dat een prijs-revisie op groote schaal door de autoriteiten zal worden doorgevoerd, om aan de hand van de thans bekend geworden gegevens na te gaan of de calculaties zóó zijn opgemaakt, dat een redelijke, doch geen overdreven winst kan worden behaald. Men is zelfs bevreesd, dat een regeling zal worden getroffen, waarbij uitsluitend rekening zal worden gehouden met de toch reeds groote winsten, die door de vermeerderde capaciteit worden behaald, zoodat het prijsniveau zeer gevoelig omlaag kan worden geschoefd. Weliswaar zal hiermede geruime tijd zijn gemoed, doch intusschen rest den Staat toch steeds de mogelijkheid van navordering en tevens van opvoering der oorlogswinstbelasting.

In dit licht beschouwd, kan men werkelijk spreken van een geval, dat zijn bizondere eigenschappen heeft verloren om plaats te maken voor factoren van zeer algemeene strekking, zowel wat de oorzaken, als wat de uitwerking betreft. De gansche beurs is hierdoor dan ook in zeer gedrukte stemming gekomen, hoewel, zooals vanzelf spreekt, ook andere gronden hiervoor aan te wijzen zijn. In de eerste plaats was ter beurze van Berlijn een zwakke nagalm merkbaar van de voorvallen, die te onzent de gemoederen zoo heftig hebben beroerd en waarop wij hieronder uitvoeriger terugkomen. Doch uit den aard der zaak konden deze klanken niet overheerschend worden. Sterker werd de markt geïnculueerd door de vermindering van den handel in Russische obligaties en door het eindigen van de omzetten in Russische coupons. Laatste genoemde moesten op den 15den j.l. alle ingeleverd zijn, teneinde en bloc ter betaling aan de Russische landen, die met Duitschland tot overeenstemming zijn gekomen, te worden aangeboden. Voor Russische obligaties is de laatste inleveringsdag op heden bepaald. Niettegenstaande protesten, van verschillende zijden geuit tegen de zeer korte termijnen van openstelling der inlevering, zijn de oorspronkelijke data toch gehandhaafd, voornamelijk om zooveel mogelijk den clandestienen import uit het buitenland onmogelijk te maken.

Voorts verluidden de berichten omtrent de petroleum-industrie in Roemenië niet meer zoo optimistisch als eenigen tijd geleden het geval is geweest. Vooral aandeelen Steaua Romana waren aangeboden in verband met de mogelijkheid, dat een speciale belasting van de productie der sondes zal worden geheven en in verband met de waarschijnlijkheid,

dat de petroleum der onderneming zoomede de derivaten aan een met medewerking van den Duitschen Staat op te richten Petroleum-Handelsgesellschaft verkocht zullen worden. Ook schijnt de speculatie zich al te groote voordeelen te hebben voorgesteld in verband met de te verwachten schadevergoedingen voor de verwoestingen van putten en installaties; de zwakkere posities zijn dan ook overgegaan tot realisaties.

Vast waren sommige koloniale waarden, als Neu-Guinea; er zijn sommige berichten binnengekomen, die getuigen van den goeden toestand van de aanplantingen dezer maatschappij, waardoor de mogelijkheid geschapen is, dat zij na den vrede onmiddellijk op groote schaal aan het wereldverkeer zal kunnen deelnemen.

Overigens werden de algemeene omzetten eenigszins ingedamd door de voorbereidingen, welke men thans treft, teneinde de achtste oorlogsleening te doen slagen. Gedurende den oorlog zijn in zeven emissies meer dan 72 milliard Mark opgebracht en begrijpelijkerwijze streeft men er naar het gemiddelde cijfer per inschrijving dezen keer hooger op te voeren. Volgens de cijfers, die thans in de Duitse pers worden genoemd, zijn de vooruitzichten op een dergelijk resultaat niet ongunstig te achten. De toename van inleggenden bij de spaarbanken wordt, inclusief Mk. 700 miljoen bijgeschreven rente, op Mk. 3½ milliard getaxeerd. De aanwas van credit rekening-courant-saldi bij de banken wordt, hoewel hiervan uit den aard der zaak nog geen nauwkeurige cijfers te verstrekken zijn, voor het jaar 1917 door Graf Roedern, Staatssecretaris van financiën, op Mk. 5 milliard geschat. Voorts is de geldmarkt in den laatsten tijd zeer ruim geweest, waarvan de schatkist gebruik heeft gemaakt om op groote schaal schatkistwissels te plaatsen, onder de verplichting voor de nemers hiervan t.z.t. voor een overeenkomend bedrag aan obligaties der achtste oorlogsleening in te schrijven. Alleen uit dezen hoofde zullen reeds eenige milliarden worden geplaatst, waarbij dan echter der schatkist geen nieuw geld toevloeit. De inschrijving is opengesteld van 18 Maart tot 18 April, zoowel voor 5 pCt. obligaties als voor 4½ pCt. uitlootbare schatkistbiljetten, beide tot den koers van 98 pCt.

Groote voorvallen op internationaal politiek gebied hebben niet plaats gevonden en het is derhalve begrijpelijk, dat de beurzen in de landen der Entente slechts een kwijnend bestaan hebben gevoerd. De beurs te Londen geeft geen enkele aanleiding tot een speciale beschouwing; die te Parijs is ook uiterst mat gebleven. Hier echter traden enkele realisaties op den voorgrond, die op sommige dagen althans eenige levendigheid hebben gebracht. Zeer duidelijk treedt thans naar voren, dat het slechts de algemeene onzekerheid is, die het publiek er toe brengt zich bijna geheel van beurs-transacties af te wenden. Dit geldt niet alleen voor speculatieve affaires, doch zelfs meer nog voor het terrein der belegging. Het bewijs hiervoor is te vinden in de buitengewone bedragen aan liquide middelen, waarover de banken thans de beschikking hebben. Zoo paraisseert op de balans der Banque de Paris et des Pays Bas per 31 December j.l. een totaal aan crediteuren-saldi van Fr. 290 miljoen tegen slechts Fr. 190 miljoen op 31 December 1916. Men geeft er de voorkeur aan een afwachtende houding aan te nemen en de gelden liquide te houden om te kunnen ingrijpen op het moment, waarop de groote gebeurtenissen zullen geschieden, die in Frankrijk nog steeds de hoop en de strijkracht der bevolking uitmaken.

Te New York is de beurs als geheel vast van toon gebleven. Vooral kwam dit naar voren in spoorwegwaarden na de aanneming van de wet op de spoorwegen. Speciaal in deze tijden blijkt wel welk een enormen steun de markt aan deze wet heeft. Bijna alle opgaven van spoorwegontvangsten van recenten datum toonen een meerdere of mindere mate van teruggang der inkomsten aan, zonder de garantie van den Staat zouden de aandelen der betrokken ondernemingen zonder twijfel zeer gevoelige koersreacties te aanschouwen hebben gegeven.

Hoe groot de belangstelling overigens ook was voor de gebeurtenissen op de internationale markten, zij werd verre overschaduwd door de interesse, die de loop der zaken op eigen bodem inboezemde. Het geheele zakenleven werd in de achter ons liggende week uitsluitend beheerscht door de discussies, die met betrekking tot de onderhandelingen met de geassocieerde regeeringen betreffende het scheepvaartvraagstuk werden gehouden. In den aanvang der berichtperiode heerschte een kalme opvatting, voornamelijk in verband met de mededeeling in de Staten-Generaal, dat een basis was gevonden, waarop een definitieve en voor ons land vrij gunstige overeenkomst tot stand zou kunnen komen. Deze grondvoorwaarden hielden hoofdzakelijk in het afstaan van een zekere tonnenmaat aan de geassocieerde

regeeringen, onder uitdrukkelijk beding, dat geen schepen van Nederlandsche origine in de vaart door de gevaarlijke zonen aangewend zouden worden, waartegen dan als contra-prestatie zou gelden het toevoeren naar ons land van bepaalde hoeveelheden grondstoffen en voedingsmiddelen. Omtrent deze voorloopige overeenkomst was reeds iets ter beurse doorgesijpeld en had daar een rustige, optimistische, hoewel niet levendige tendenz te voorschijn geroepen. Vooral toen het publiceeren van de desbetreffende nota in het vooruitzicht werd gesteld, klaarde de stemming merkbaar af. Plotseling echter ontstond een scherpe ommekeer, toen, tegelijkertijd met het bekend worden van de vrij bevredigende voorloopige overeenkomst werd aangekondigd, dat op het allerlaatste moment de geassocieerde regeeringen weigerden toe te stemmen in de Nederlandsche voorwaarde, om de te verstrekken scheepsruimte niet in de gevaarlijke zeegebieden tot het vervoer te bezigen. Van dat oogenblik af werden realisaties uitgevoerd, eerst schuchter, later op groter schaal, waarbij de maatregel van de regeering, om de scheepvaart op Engeland voorloopig stop te zetten, de onrust aanwakkerde. Ook droegen hiertoe veel bij de commentaren, door de Duitse pers op de verlangens der Entente geleverd, die ten onrechte met de benaming van een „ultimatum” werden bestempeld. Het criterium van een ultimatum, n.l. aanvaarden zonder wijziging of afwijzen, ontbrak ten eenenmale. Dit is dan ook wel zeer duidelijk geworden door de verklaring, heden in de Staten-Generaal door den Minister van Buitenlandsche Zaken afgelegd; van een aanvaarden zonder eenige wijziging is geen sprake; integendeel worden enkele voorwaarden genoemd, bij het niet-voldoen waarvan de Nederlandsche regeering niet aan de verlangens der Geassocieerde Rijken tegemoet zou kunnen komen. Uit deze houding spreekt geen enkel moment het gevoel van geheel weerloos te zijn en het moet dan ook aan deze overweging grootendeels worden toegeschreven, dat de beurs zeer laat in den middag zoo buitengewoon gunstig op de nieuwste berichten reageerde. In den tekst zelve toch zou men moeilijk de redenen voor een zoo hoog optimistische stemming kunnen vinden, hoewel aan den anderen kant voldoende wegen zijn opengelaten, waarlangs de Entente tot een vriendschappelijk vergelijk kan komen. Het beleid van onze regeering staat er bovendien borg voor, eenzijdig dat geen eischen zijn gesteld, waarvan men vooruit zou moeten aannemen, dat de inwilliging moest worden geweigerd, anderzijds, dat geen aanbiedingen zijn gedaan, die ons in moeilijkheden met de andere partij zouden kunnen brengen. Uit dit oogpunt bekeken moet de stemming dan ook als zeer veel opgeklaard worden beschouwd. Op het oogenblik, dat wij dit schrijven, wacht ons nog de discussie in de Tweede Kamer der Staten-Generaal en weten wij ook nog niets van het antwoord der Geassocieerde Regeeringen. De beurs echter loopt steeds vooruit op de te verwachten gebeurtenissen en deed dit ook heden door, zooals reeds gezegd, een zeer geanimeerde stemming voor vrijwel alle scheepvaartwaarden aan den dag te leggen. Speciaal de Indische Lijnen en van deze weer in het bijzonder aandelen Rotterdamse Lloyd profiteerden van de betere opvatting en konden percenten tegelijk in koers monteeren. De markt sloot dan ook op bijna de beste prijzen van den dag.

	12 Mrt.	15 Mrt.	18 Mrt.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	405	396	396	— 9
„ „ „ gem. Eig.	396½	382½	381¾	— 14¾
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. . . .	330	326	320	— 10
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij. . . .	190	190	190	
Hollandsche Stoomboot-Mij. . . .	251½	246	246¼	— 5¼
Java-China-Japan-Lijn	283¾	266½	271½	— 12¾
Kon. Hollandsche Lloyd	183¾	175	175½	— 7¾
Kon. Ned. Stoomboot-Mij. . . .	247¼	236	240½	— 6¾
Kon. Paketvaart-Mij.	277½	267	269	— 8½
Maatschappij Zeevaart	399	399	399	
Nederl. Scheepvaart-Unie	260½	250¾	251¾	— 8¾
Nievelt Goudriaan	1280	1280	1280	
Rotterdamse Lloyd	270	263	267¼	— 2¾
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	431	431	431	
„ „ „Nederland”	264	251¾	253	— 11
„ „ „Noordzee”	286½	272½	267	— 19½
„ „ „Oostzee”	430	430	430	

De loome tendenz in de scheepvaartafdeeling heeft gedurende de gansche week de overige lokale markten zeer sterk beïnvloed. Vrijwel in alle beurs-afdeelingen was een afbrokelende tendenz overheerschend, hoewel deze meestal geen al te groote afmetingen heeft aangenomen. Nochtans moet ook hier op uitzonderingen worden gewezen. Op de petroleummarkt n.l. trokken aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij door hun uiterst flauwe houding sterk de aandacht. Eensdeels moeten de verkoopen in dit fonds wor-

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe April	Mais Mei	Lijnzaad April
16 Mrt.'18	220 ^{*)}	126 ^{3/8}	82 ^{3/8}	12,95	6,55	22,35
9 „ '18	220 ^{*)}	128	89 ^{3/8}	13,05	6,60	20,85
16 Mrt.'17	183	109	58 ^{1/8}	14,50	9,55	21,80
16 Mrt.'16	111 ^{3/8}	76 ^{3/8}	45 ^{1/8}	8,75	5,20	12,00
16 Mrt.'15	157 ^{3/8}	74 ^{3/8}	59 ^{3/8}	12,65 ⁴⁾	5,90	10,55
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 ^{3/8} ¹⁾	36 ^{1/8} ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

1) per Dec. 2) per Sept. 3) offic. vastgestelde locoprijs 4) per Mei.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	18 Maart 1918	11 Maart 1918	18 Maart 1917
Tarwe	576,— ¹⁾	576,— ¹⁾	472,— ¹⁾
Rogge (No. 2 Western) ..	nom.	nom.	nom.
Mais (La Plata)	420,— ¹⁾	420,— ¹⁾	345,— ¹⁾
Gerst (46 lb. feeding)....	420,— ¹⁾	420,— ¹⁾	345,— ¹⁾
Haver (38 lb. white clipped)	21,— ¹⁾	20,— ¹⁾	20,— ¹⁾
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) .	300,— ¹⁾	300,— ¹⁾	200,— ¹⁾
Lijnzaad (La Plata).....	nom.	nom.	740,—

1) Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	10-16 Maart 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdvak 1917	10-16 Maart 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdvak 1917	1918	1917
Tarwe.....	—	—	73.642	—	—	4.553	—	78.195
Rogge	—	—	4.465	—	—	—	—	4.465
Boekweit	—	—	654	—	—	—	—	654
Mais	—	—	46.306	—	—	37.219	—	83.525
Gerst	—	—	2.608	—	—	5.492	—	8.100
Haver	—	—	—	—	—	6.790	—	6.790
Lijnzaad	—	—	2.842	—	—	7.560	—	10.402
Lijnkoek.....	—	—	8.920	—	—	9.132	—	18.052
Tarwemeel	—	—	3.785	—	—	—	—	3.785
AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.								
Tarwe	2.879	60.429	61.608	—	—	—	60.429	61.608
Mais	—	19.898	7.479	—	—	—	19.898	7.479
Rogge	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarwemeel	—	—	—	—	—	—	—	—
Gerst	—	—	144	—	—	—	—	144

Staten uiterst klein, hetgeen meer en meer aanleiding geeft tot de veronderstelling, dat de opbrengst van den laatsten tarweoogst overschat is. Zelfs is in de week van 10 tot 18 Maart de zichtbare tarwevoorraad der Vereenigde Staten afgenomen tot 7.750.000 bushels (tegen 52.767.000 bushels op 19 Maart 1917). Gedeeltelijk zal het echter ook wel juist zijn, dat de voorraad, die bij het vervoer per spoor nog steeds gegeven wordt aan mais, den tarweaanvoer bemoeilijkt. De ter markt gebrachte hoeveelheid mais blijft zeer groot en aan de vraag kan nu worden voldaan, terwijl het tevens wel gelukken zal een groot gedeelte van de vochtige mais voor bederf te vrijwaren en deze te drogen, voor het warmere weder aanvangt. De zichtbare maisvoorraad is in de afgelopen week sterk toegenomen en is nu even groot als in 1917. De vraag naar mais, als grondstof voor brood, heeft zich in de Vereenigde Staten sedert de invoering van het Victory-brood, dat niet meer dan 80 pCt. tarweproducten mag bevatten, sterk uitgebreid. Hetzelfde geldt voor andere meelsoorten, vooral gerstmeel, dat geprefereerd wordt, omdat het van de verschillende meelsoorten de grootste overeenkomst met tarwemeel vertoont. Roggemeel mag niet dienen voor de samenstelling der overige 20 pCt. van het Victory-brood. Deze meelsoort wordt namelijk geheel op denzelfden voet behandeld als tarwemeel en eveneens naar de Europeesche geallieerden uitgevoerd. Wel begint katoenzaadmeel de aandacht te trekken als grondstof voor het brood en uitbreiding der productie van deze zeer voedzame meelsoort, die tot nog toe uitsluitend als veevoeder en dan nog grootendeels voor uitvoer werd vervaardigd, wordt overwogen. Door de sterke vraag naar gerst ter vermaling zijn de gerstprijzen in de Vereenigde Staten in de laatste maanden zeer sterk gestegen, ondanks het verbod om gerst nog verder te verwerken tot mout voor de brouwerij. De hoge gerstprijzen zullen waarschijnlijk leiden tot uitbreiding van den verbouw dezer graansoort in het Noord-Westen ten koste van lijnzaad. Vermindering van den uitzaai van lijnzaad werd toch reeds verwacht tengevolge van het groote gebrek aan voldoende zaad voor den zaai. De buitengewoon hoge prijs heeft de boeren verlokkt, zooveel van hun zaad te verkoopen, dat er voor den zaai niet voldoende overgebleven schijnt te zijn. De aanvoeren van lijnzaad uit Argentinië hebben in Amerika een aanvang genomen. Snel gaan deze echter niet in hun werk, omdat het vervoer grootendeels in zeilschepen plaats vindt. Verwacht wordt, dat de Vereenigde Staten alle lijnzaad zullen opnemen, dat Argentinië af te geven heeft en waarvoor scheepsruimte beschikbaar zal zijn. De invoer uit Canada belooft namelijk zeer klein te zullen zijn en zelfs is in het begin van Februari de uitvoer uit Canada reeds verboden ge-

weest. Wel werd het verbod na eene week weer opgeheven, doch het duidt toch allermint op overvloed. De Noord-Amerikaansche vraag hield den prijs van lijnzaad in Argentinië nog steeds op zijn hooge niveau. Wel was hij onlangs iets gedaald, doch de opbrengst in Argentinië schijnt nog meer tegen te vallen dan reeds het geval was (men spreekt van een overschot van 400.000 ton, terwijl eenige maanden geleden het dubbele dier hoeveelheid werd opgegeven) en de prijs is nu weder hooger, dan hij voor dezen oogst nog was geweest.

Nog verdere stijging van de hooge haverprijzen in de Vereenigde Staten is onmogelijk gemaakt door het instellen van een maximumprijs, die echter zeer hoog is en voor Chicago 93 c. per bushel bedraagt. Door den sterk uitgebreiden aanvoer van mais was trouwens de stemming voor haver reeds iets minder vast. In Argentinië is de haveropbrengst zeer groot en ofschoon de geallieerde landen zich verbonden hebben een zekere hoeveelheid haver in Argentinië te koopen voor minstens 7 pesos per 100 K.G., meent men zooveel meer haver voor uitvoer beschikbaar te hebben dan de hoeveelheid die de geallieerden zullen opnemen, dat de prijs zich nauwelijks boven 6 pesos vermag te verheffen.

De maïsprijzen in Argentinië vertoonen nog steeds geene neiging tot stijgen. Wanneer de maïsoogst werkelijk zoo goed zal zijn als de berichten nu voorspellen, valt voor zulk eene stijging dan ook weinig grond te ontdekken bij de zoo groote schaarschte aan scheepsruimte.

Buitenlandsche granen in Nederland.

Zal de economische overeenkomst, die nu thans nabij schijnt te zijn ons werkelijk nieuwe aanvoeren van graan, of althans van meel, bezorgen? Er bestaan vele redenen om op een gunstig resultaat nog niet al te vast te rekenen. Voor Suriname, waar de nood ook al hoog gestegen was, wordt gezorgd door aanvoer van tarwemeel uit Argentinië.

SUIKER.

F.O.Licht vermeldt een bericht uit betrouwbare bron, dat de Duitse Regeering tot een slechts matige verhooging van den prijs voor suikerbieten besloten heeft, die nog beneden de laagste daarvoor tot dusver verwachte grens van Mk. 3,50 zoude liggen. In suikerkringen daar te lande is men hierover niet tevreden.

Uit Java wordt bericht, dat de Java Suiker Vereeniging 200.000 picols disponible witte suiker verkocht heeft tot f 9,— f.o.b. De Januari-afschepingen bedroegen 88.000 tons tegen 49.000 tons A^o. P^o.

Cuba-statistiek:	1918	1917	1916
Ontv. der week tot 23 Febr.	140.358	102.246*	145.302 tons
Totaal sedert 1 Dec. 1917	933.310	749.652	1.042.279 "
Werkende fabrieken	193	?	181
Exp. der week tot 26 Jan.	21.457	75.793	83.663 tons
Totaal sedert 1 Dec. 1917	110.835	183.355	273.381 "
Exp. U. K. 1-26 Jan.	2.143	7.374	24.291 "
„ Frank. 1-26 „	2.086 "
Totale voorraad 28 Jan. ...	258.649	143.684	207.972 "
U. S. exp. ger. 1-31 Jan.	13.439	50.443 "

* Raming.

RUBBER.

De markt verkeerde in de afgelopen week in eene vaste stemming. De noteringen van loco konden zich het meest verbeteren en stegen tot 2/6.

De week sluit vast op de volgende noteringen:

Prima Crêpe loco	2/6	einde vorige week	2/5 1/4
„ „ April/Juni.	2/6 1/4	„ „	2/6 1/4
„ „ Juli/Dec. ...	2/7 1/4	„ „	2/7 1/4
Smoked Sheets 1/2 d. minder		1/2 d. minder.	
Hard cure fine Para	2/7 1/4	„ „	2/8

KATOEN.

Noteringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	18 Mrt. '18	11 Mrt. '18	4 Mrt. '18	19 Mrt. '17	18 Mrt. '16
New York					
Middling ..	34,30 c	33,25 c	33,30 c	18,45 c	11,95 c
New Orleans					
Middling ..	32,63 c	32,50 c	31,88 c	17,94 c	12,00 c
Liverpool Good					
Midd. Americ.	24,17 d	24,12 d	24,40 d ¹⁾	12,27 d ¹⁾	7,81 d ¹⁾

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizentallen balen.)

	1 Aug. '17 tot 15 Maart '18	Ooreenkomstige perioden	
		1916-'17	1915-'16
Ontvangsten Gulf-Havens..	5054	6015	5800
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	3042	1672	1600
„ „ 't Vasteland.			
„ „ Japan etc. ...			
„ „ Japan etc. ...	428	—	—
Voorraden in duizentallen	16 Maart '18	16 Maart '17	1 Maart '16
Amerik. havens.....	1497	1250	1426
Binnenland.....	1172	1083	1004
New York	—	146	301
New Orleans	—	421	374
Liverpool	474	785	932

¹⁾ Middling.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, dd. 14 Februari 1918.

De positie van Amerikaansche katoen is gedurende de week weinig veranderd. De markt in Liverpool is zeer kalm en de afname in Lancashire is reeds 240.000 balen kleiner dan verleden jaar, waardoor de ongerustheid over de verdere voorziening wel verminderd is. In Amerika is het verbruik eveneens kleiner geworden door het 's Maandags stopzetten van de meeste fabrieken. Er schijnt dan ook voldoende katoen te zijn, als deze maar verscheept kon worden en de speculatie stelt reeds belang in de vooruitzichten van den nieuwen oogst, waarover nogal verschil van meening bestaat. Prijzen in Amerika fluctueeren gemakkelijk, maar een hausse is bij de tegenwoordige prijzen niet heel waarschijnlijk. De fluctuaties in Egyptische katoen zijn klein geweest en de markt blijft zeer vast, niettegenstaande de geringe vraag.

De binnenlandsche vraag naar garens is ook slechts gering geweest en er schijnt voorloopig niet veel kans op verbetering. Enkele partijen twistcoops, oorspronkelijk voor Holland bestemd, zijn weer verkocht en hebben natuurlijk de markt gedrukt. Men verwacht maximumprijzen voor de garens voor Regeerings-orders en vrees, dat ook de productie verder ingekrompen zal moeten worden. De exportvraag blijft tot Frankrijk beperkt en is voor die markt vrij levendig.

De vraag naar manufacturen is in de laatste weken evenmin van beteekenis geweest, maar de prijzen blijven vast, hoofdzakelijk door de sterke positie van de spinners en verder door de kleinere productie. De berichten van Indië, China en het Oosten zijn slecht, daar de verhooging in de overzeesche verkoopprijzen geen gelijken tred heeft gehouden met de duurere kostprijzen hier en de meeste exporteurs

duis geen nieuwe orders durven af te sluiten, zoodat fabrikanten van lichtere goederen weldra om nieuwe orders verlegen zullen zijn. Van Calcutta komen eenige aanvragen op dhooties binnen en waar fabrikanten goedkoope voorraden hebben kunnen aanbieden, zijn enkele zaken tot stand gekomen. Er is een flinke vraag voor Regeerings-orders voor het binnenland.

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.:

De markt voor buitenlandsche huiden is zoowel in Engeland als in Amerika vaster. Voor onze markt blijft de vraag nog gering; afgedaan werden slechts circa 300 droge huiden.

Inlandsche huiden kalm, doch daar de slachtingen sterk verminderen, zullen er zich niet spoedig voorraden aanzamelen.

Kalfsvellen. De kunstmatige stijging van prijzen voor dit artikel heeft opgehouden en men betaalt thans reeds beduidend minder dan enkele weken geleden.

Looistoffen en Zout. Aangevoerd werden per ss. „Serula” circa 70 ton Maletta-schors en per ss. „Maasroom” ruim 200 ton zout.

Rotterdam, 16 Maart 1918.

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

18 Maart 1918. Vrachten van de Vereenigde Staten bleven onveranderd, 230/- naar Liverpool, 360/- naar Italië, 30/- extra van de Golf van Mexico, alles op de net charter. Op timecharter werd een aantal Japansche schepen opgenomen voor de vaart in de Stille Zuidzee tot 30 à 33 yen per ton d.w. per maand; voor de vaart in Amerikaansche wateren bedongen neutrale booten 35/- à 40/- per ton d.w. per maand.

Kolenvrachten van de Oostkust naar Skandinavië vertoonden een dalende richting; Gothenburg 155 à 160 Kr., Stockholm 160 à 170 Kr. Naar Spanje bleven de vrachten vast: 440/- naar Barcelona en Malaga.

Frankrijk onderhandelt over de bevrachting van een aantal Braziliaansche handelsvaartuigen; een crediet van frs. 110.000.000 werd voor dat doel aangevraagd.

Eenige houtbevrachtingen werden gemeld van Zweden naar Amsterdam voor het a.s. seizoen op basis van 125 à 130 gld. per standaard van de Lower Zone.

De boodschap van den heer Loudon nopens het „Hongertractaat” (het afstaan van scheepsruimte aan de Entente en Amerika, o.a. voor de vaart in het gevaarlijke gebied in ruil voor voedsel), verwekte in het land ernstige ontstemming, omdat de voorwaarden als vernederend beschouwd worden. Indien het aanbod aangenomen wordt, zal de transatlantische vaart spoedig hervat worden en dan zijn flinke winsten voor de reederijen in het verschiet, tenminste zoolang de schepen niet als offer van den duikbootoorlog vallen.

RIJNVAART.

Week van 11 tot 18 Maart 1918.

Niettegenstaande in den loop der vorige week de aanvoeren naar de laadhavens Duisburg en Ruhrort iets minder waren, tengevolge van wagongebrek, was de vraag naar scheepsruimte toch zeer groot, aangezien het water vallende bleef en de schepen slechts zeer beperkt afgeladen konden worden. De waterstand in den Boven-Rijn is intusschen zoo laag geworden, dat het niet meer loont om schepen van Mannheim naar Strassburg door te sturen.

Cauber Pegel is inmiddels op 1,25 Meter gevallen, zoodat alle schepen, die onderweg waren naar Mannheim, te St. Goar gelicht moesten worden. Een invloed op de vrachten heeft dit niet gehad, aangezien naar Mannheim Mk. 4,— per ton betaald werd.

De sleeploonen varieerden tusschen 17 en 19 pf. per Centner.

De vaart van Rotterdam naar Ruhrort lag nagenoeg geheel stil, mede tengevolge van den maatregel, door onze Regeering genomen, om de reeders een cautie te laten stellen van f 10,— per ton voor een rijnschip en van f 50,— per Ind. P.K. voor een sleepboot, die naar Duitschland vaart. De reeders wenschen hierop voorloopig niet in te gaan en nemen dus een afwachtende houding aan. Door het storten van deze cautie verplicht men zich, binnen een bepaalden termijn in Holland terug te zijn; is het schip niet teruggekeerd, dan vervalt de cautie.

Ofschoon er niets omging, was het sleeploon met 60 cents boven het 50 cents tarief genoteerd.

NEDERLANDSCHE GRONDBRIEFBANK

HEERENGRACHT 495, AMSTERDAM

5 pCt. Obligatiën (Grondbrieven) tegen Beurskoers
Gecertificeerd door de Centrale Trust-Compagnie

Verkrijgbaar in stukken van f 2500,—, f 1000,—, f 500,— en f 100,—
op elk goed effectenkantoor

GEBROEDERS CHABOT

ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Verkoop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e. a. verzekeringen
van elken aard.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde
Passagiers- en Vrachtdienst
met nieuwe, moderne
post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

NEW YORK

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

HYPOTHEEK- EN GRANTBANK,

GEVESTIGD TE AMSTERDAM.

KAPITAAL f 2.500.000,—

Geplaatst f 500.000,—, waarop gestort 10 pCt.

Raad van Commissarissen
in Nederland:

- J. BALLOT, Oud-Resident der Oostkust van Sumatra, Oud-Gouverneur van Sumatra's Westkust, *Voorzitter*.
S. J. W. VAN BUUREN, Oud-Directeur der Nederlandsch-Indische Hypotheekbank, Gedelegeerde van Nederlandsch-Indische Landbouwondernemingen.
A. S. ENTHOVEN, Directeur der N.V. Rubber Cultuur Onderneming „Timbang Deli”, Oud-Inspecteur der Deli Maatschappij, *Secretaris*.

in Nederlandsch-Indië:

- Zijne Hoogheid AMALOËDIN, Kroonprins van Deli.
LIOE EN KON, Kapitein-Chinees te Medan.
Mr. R. SLOTEMA, Advocaat en Procureur bij den Raad van Justitie te Medan.

Raad van Beheer.

- W. J. A. HUYZER, Directeur van de N.V. Sumatra Tapanoeli Landsyndicaat, Oud-Administrateur der Deli Langkat Tabak Maatschappij.
Jhr. Mr. L. H. VAN LENNEP, Lid van de firma Patijn, van Notten & Co., Directeur der Unie Bank voor Nederland en Koloniën.

Gedelegeerde van den Raad van Beheer.

- G. L. J. D. KOK, Administrateur der N.V. Rubber Cultuur Onderneming „Timbang Deli”, Oud-Controleur B.B.

UITGIFTE van f 1.000.000,- 6 pCt. Pandbrieven,

verdeeld in stukken van f 1000,- en f 100,- tot den koers van 100 pCt.

Ondergeteekenden berichten, dat de inschrijving op bovengenoemde Pandbrieven te hunnen kantoren zal zijn opengesteld op

WOENSDAG 27 MAART 1918,

tot 's namiddags 4 ure,

op de voorwaarden van het prospectus.

Prospectussen en Inschrijvingsbiljetten zijn te hunnen kantoren verkrijgbaar.

AMSTERDAM,
ROTTERDAM,
TILBURG,

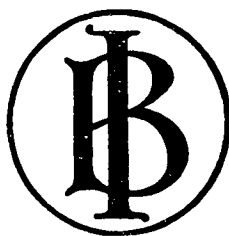
} 20 Maart 1918.

PATIJN, VAN NOTTEN & Co.

A. MILDERS & Co.

UNIE BANK VOOR NEDERLAND & KOLONIËN,
Agentschap TILBURG.

Accountantskantoor
James Polak
 (Lid Ned. Acc. Verg.)
 POSTHOORNSTEEG 7^B
 ROTTERDAM.

„**Internationale Bank**”
 voor Zakelijken Waarborg
 TE GRONINGEN

Geeft **5%** PANDBRIEVEN uit in stukken van
 f 1000 en f 500 tegen den koers van **97%**

Ten behoeve van een Naamlooze Vennootschap voor den

Aankoop van Bouwmaterialen

eventueel op te richten door de Gemeenten Amsterdam, 's-Gravenhage en Utrecht, het Rijk (Dep. van Waterstaat) en de Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten en te vestigen te 's-Gravenhage, wordt een

DIRECTEUR

gezocht. Voorwaarde nader overeen te komen.

Sollicitatiën, uitsluitend schriftelijk, te richten aan den Wethouder van Openbare Werken van 's-Gravenhage, Stadhuis, Afd. O. W. III. Bezoeken worden alleen afgewacht na uitnodiging.

HELDRING & PIERSON

BANKIERS

's-Gravenhage, Korte Vijverberg, hoek Doelenstraat.

KLUISINRICHTING.

Bewaarplaats voor Koffers met waardevollen inhoud en

EIGEN BRANDKASTEN.

Verzekering tegen alle gevaren aan bewaargeving verbonden.

PRACTISCH EFFECTENBOEK

Prijs f 1,—

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij
 NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-MIJ, R'DAM

Eerste Nederlandsche Hypotheekbriefbank

's-GRAVENHAGE — LANGE VIJVERBERG 9

Geeft af **4¹/₂%** en **4%** Algemeene Hypotheekbrieven
 tegen beurskoers.

NIJGH & VAN
 DITMAR'S
 UITGEVERS-MIJ

ROTTERDAM
 Wijnhaven 111-113
 Tel. 7841-42-43-61

Belast zich met het
 verzorgen van uit-
 gaven en tijdschrif-
 ten op elk gebied

VEREENIGDE CHEMISCHE FABRIEKEN

Telefoon: 2053, 2072 en 2073

Hoofdkantoor: Haringvliet No. 100

Telegram-Adres: „RODUMA”

ROTTERDAM

KUNSTMESTSTOFFEN

Fabrieken te: KRALINGSCHEVEER, ZWIJNDRECHT en GRONINGEN

N.V. W. van Driel's Stoomboot- en Transportondernemingen

ROTTERDAM

Reeders, Cargadoors, Expeditieus, Zeebevrachtingsagenten

Telegramadres: FIAT.

Telefoonnummers: 1958, 1977, 1997.